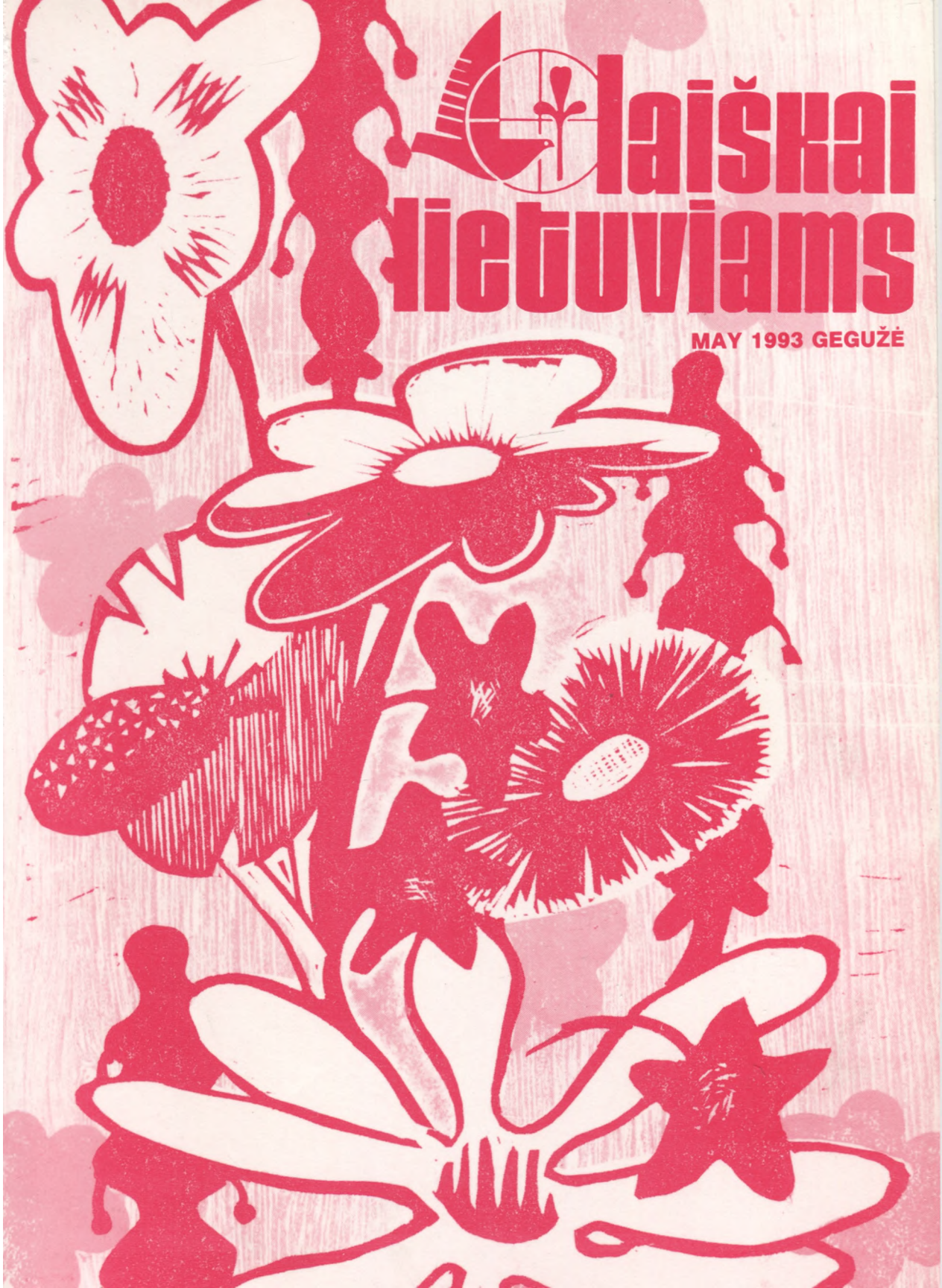

laiškai lietuviams

MAY 1993 GEGUŽĖ

O MALONINGOJI, KILNI MARIJA	145	Stasys Santvaras
MOTINOS DIENAI	147	V. Pocienė
MOTINA IR TAUTA	149	M. Martinaitis
ŽMOGUS IR LABORATORIJOS ŽIURKĖ	150	Danutė Bindokienė
GĖLĖS	152	Marija A. Jurkutė
PAL. J. MATULAIČIO TURTO MOKSLAS...	153	V. Bagdanavičius, MIC
IDEALI MOKYTOJA (II)	155	Elena Šidlauskienė
EILĖRAŠČIAI	159	Kazys Bradūnas
DIEVUI — TAIP, BAŽNYČIAI — NE!	160	Algirdas Paliokas, SJ
PRIIMTI PER MIŠIAS KOMUNIJĄ, AR NE?	163	J. V.
RADIKALUS PASIRYŽIMAS	164	Chiara Lubich
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO	165	J. Lauriūnas, SJ
KELI ŽODŽIAI APIE ŽMOGIŠKUMĄ	168	K.J. Ambrasas, SJ
BARBORA ŽAGARIETĖ	170	Algirdas Narbutas
PAVADINIMŲ RAŠYMAS SU KABUTĖMIS	174	Nijolė Sližienė
TĖVYNĖJE	175	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	179	Red.
TRUMPAI	180	Juoz.Pr.

Šis numeris iliustruotas italų klasikų sukurtų Madonų nuotraukomis.

Viršelio piešinys — dail. Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Apdaila — Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1993 / GEGUŽĖ — MAY / VOL. XLIV, NO. 5

O MALONINGOJI, KILNI MARIJA

Mažai kur Tavo Kūdikėlio verksmą girdi,
O maloningoji, kilni Marija! —
Ateik per šaltą sniegą į ledinę širdį,
Sustingę vandenys ir medžiai teatgyja!

Sustiprink dvasių Tu srove tyrąja,
O maloningoji, kilni Marija!
Pikelk iš sutemų ir girių giesmę gają —
Vargonai, kanklės ir ragai tenerūdyja!

Globoki mūs laukus ir pakelės berželij,
O maloningoji, kilni Marija!
Globoki mūs namus ir gražią, gimtą šalį,
Ir diemedį palangėse, ir vaikią seserų leliją!

Balti vainikai padabins vartus ir pirkia,
O maloningoji, kilni Marija!
Skriaudas ir nuodėmes atpirkę,
Norėtume pakilti, lyg iš sunkių ligų pagiję...

Lai tavo akys lydi mus ir maldą dangūs girdi,
O maloningoji, kilni Marija!
Ateik per šaltą sniegą į ledinę širdį,
Sustingę vandenys ir medžiai teatgyja!

Stasys Santvaras

Švč. Mergelè Marija

Filippo Lippi

MOTINOS DIENAI

V. POCIENĖ

Yra tokia nedidelė paslaptis: kai tu apžvelgi gimtinę, visada suvirpa širdis. Kodėl? Širdis suvirpa, užplūsta prisiminimai, ir jie visada baigiasi motinos vaizdu. Ar ne todėl suvirpa širdis? Gimtinė ir Motina. Šitos dvi didybės visada greta. Ar daug tau reikštų tie paupiai, jei ten nebūtų motinos triūsta? Kiekviename lauke ji grėbė šieną ir ravėjo daržus, sodino bulves ir melžė karves. Apie jos darbščias rankas kalbėjo susirinkimuose. Tokiam paprastam darbui nereikia paminklų, jis kalba pats apie save. Ir kalbės, kol būsime.

Manau, ne vienas poetas bandė lyginti medį su motina, ir medis gražiai pražydo; bandė lyginti paukštį su motina, ir paukštis gražiai pragydo. Ne vienas prisimena daugelį motinos žodžių, kurie gražiai gyvena širdyje, kurie iš jos išeina ir vėl sugrįžta, ir būna taip gera, kad tie žodžiai tokie geri ir gražūs.

Šatrijos Ragana prisiminimuose rašo:

“Ar yra žmonių kalboje žodis meilesnis, saldesnis, brangesnis už žodį ‘Motina’! Jame yra sudėta visa ta meilė, kokia tik besutelpa žmogaus širdyje, visas švelnumas, koks tik žmogaus yra pakeliamas. Jei norime išreikšti didžiausią pasiaukojimą, didžiausią meilumą, didžiausią švelnumą, sakome: to žmogaus pasiaukojimas kaip motinos, jis meilus ir švelnus kaip motina...”

Motina stovi taip aukštai viršum viso pasaulio purvo, kaip tas aukščiausias visuomet baltais sniegais pasipuošęs kalnas.

Visos motinos ypatybės išteka iš meilės. O kas myli, tas yra kantrus, švelnus, neužgaulus, tas nepavydi, neapkalbinėja, nekiršina vienas prieš kitą, tas nusileidžia, atsižada savęs dėl kitų, neatmena sau padarytų skriaudų ir nemalonumų

Mes matome daug pavyzdžių, kai pavargę vaikai atsisako slaugyti paliegusius tėvus, nelanko broliai seserys savo paraližuotų, ilgai sergančių giminaičių. Tik labai retai sužiba žmonėse begalinis gailestingumas, beribis pasiaukojimas ir tikėjimas — dieviška meilė. Tai būna geros motinos atsidavimas savo vaikui. Kristus, eidamas prikelti iš numirusių mergaitės, paaiškino motinai: “Tiktai tikėk, ir ji bus išgelbėta”.

Apie tokias motinas liaudies išmintis sako: “Motinos meilė kas dieną nauja” “Motinos žodis dangų pramuša”, “Be motinos tušti namai”.

Daugelis menininkų iš motinų kildino savo meilę grožiui, muzikai, sugebėjimą kurti, jausti.

Ar ne panašiai, kaip poetas Teofilis Tilvytis, dauguma senesnės kartos žmonių prisimenat ir pasakojat apie savo motinas:

“Mano motina buvo nepaprastai darbšti, tačiau gausi mūsų šeima ją išsvargino, nes ji, mus mylėdama, visus darbus stengėsi atlikti pati. Niekada aš savo motinos nemačiau susiraukusios, bent kiek piktesnės. Mano akyse ji ir dabar tebestovi tai prie žaidro, tai prie ratelio spaliais apiberta, tai su abiem kibirais ant pečių klampojanti purvą arba sniegą prieš kalną, tai ranka vandenyje maišanti pelus su šutintomis bulvėmis, tai ežero eketėje skalbianti žlugtą. Kaip ji buvo nerūpestinga ir soti savo tėviškėje, taip įkrito į vargą naujuose nuosavuose namuose — mano gimtinėje. Mano tėvas, puošdamas ir gražindamas savo sodybą, siekdamas šviesesnio ir lengvesnio gyvenimo savo vaikams, leido vyriausią sūnų į kunigus, atitraukdamas nuo šeimos skanesnį kąsnį, vis giliau lišdamas į skolas. Motina, mylėdama visus

vaikus vienodai, tačiau taip pat trokšdama matyti bent vieną iš jų laikantį mišias, dėjo visas pastangas, atidavė visas savo jėgas vaikams. Motina šventai tikėjo, kad gimtoji Žemė ir Bažnyčia yra laimė ir prasmė šioje ašarų pakalnėje. Aš niekada nemačiau motinos ne tik besilinksminančios, bet dargi besilsinčios; poilsio metu ji paprastai arba verpdavo, arba melsdavosi. Aš to nesupradavau, man darydavosi skaudu, kad ji nenori su manim pažaišti; ji, tai pastebėjusi, mane glostydamo, sakydama, kad aš esąs geras, kad ji tuoj grįšianti ir pabaigianti man sakyti pasaką apie pavasarį.

Mano motina, kaip ir tėvas, buvo giliai religinga, tačiau beraštė. Ji teskaitydavo tik šventadieniais ir tik maldaknygę bei storą parudavosio popieriaus 'Šaltinį' su bronziniais apkaustais ir tokiu pat kryžiuuku viršelyje. Jos minčių ir veiklos sritis apsiriboję gryčiais, kluonu ir tvartais, dargi ne kiekvieną šventadienį — bažnyčia, o vasarą — kaimo laukais. Tikrai nežinau, bet atrodo, kad ji toliau parapijos ribų vargu yra buvusi. Ji ir buvo ta geroji namų dvasia. Laimingiausia ji jautėsi namuose, o iš jų pasitraukusi valandai kitai, nekantraudama skubėdavo atgal. Nuolatinės tėvo kelionės, reikalai, išpūdziai, knygos ir dovanos jos tarytum visiškai nedomino; ji buvo laiminga, kai mes tuo džiaugdavomės ir stebėdavomės. Ji tyliai ir kantriai sutiko su savo dalia — auginti vaikus, dirbti žemę, triūsti sodyboje. Ji buvo Žemės savininkė, o tėvas užkurys, todėl ji ir jautėsi už ją atsakinga. Sunkių savo darbu motina tarytum norėjo įrodyti, kad žmogaus gyvenimo pagrindas yra savo prakaitu ap-laistyta duona, o ne lengvų darbų ieškojimas. Tačiau namuose ne tik kad nebūdavo atliekamo daikto, bet juos užgulė skolos. Vyriausi vaikai mokėsi. Motina, palikusi su pačiais mažaisiais vaikais, nepajėgė įdirbti savo žemės, o samdytis nebuvo iš ko. Nuolatinis rūpestis dėl duonos kąsnio, kas antri tretį metai gimdymas motiną išvargino, ir ji greit paseno.

Aš nemačiau savo motinos jaunesnės kaip penkiasdešimt metų. Jos veidas buvo raukšlėtas, tačiau ir per tankų raukšlių tinklelį, aš įsivaizdavau, kokia ji turėjo būti graži jauna. Aš kabindavusi ant jos kaklo ir verkdamas prašydavau panešioti, visiškai nejausdamas, kad tai jau buvo nebepakeliamą.

Nieko šviesesnio, saldesnio ir šventesnio mano atsiminimų jūroje nėra kaip motinos paveikslas. Aš visada matau jos ramų, švelnų, ovalinį veidą, išvargusias akis, tiesiai per vidurį perskirtus plaukus, pridengtus juodmarge skarele. Ant ilgų tamsių drabužių ji mėgdavo užsirišti raštuotą prijuostę, bet taip ji pasipuošdavo labai retai; važiuodama į bažnyčią arba laukdama brangaus ir reto svečio. Šiokiadieniais ji nešiodavo išblukusiais pakulniais drabužiais, ir tokia ji man buvo užvis gražiausia ir brangiausia.

Motina! Brangiausias žodis, šviesiausias paveikslas mano sąmonėje ir širdyje. Brangiausioji mano motina, kurios aš nebeturiu jau nuo pirmojo pasaulinio karo, neišėina man iš atminties ir širdies”.

Per dienas ir naktis motinos liūliuoja, glamonėja, glosto, valgydina, nešioja, migdo, žadina, džiugina savo nuolatinio artumo, neišsenkančia meile ir rūpestingumu, kol vieną dieną atgula kaimo kapinaitėse.

Ir jau nepaguodžia tai, kad tokios gražios aplinkui vietos, kad tokios aukštos pušys ošia, kad toks skaidrus šaltinėlis šalia čiurlena. Tada poetas ima plunksną ir sėda prie stalo:

Atsiliepk — iš tos pilkos žemelės,
Atsiliepk — iš aukštojo kalnelio,
Atsiliepk — iš to geltono smėlio,
Kuriame pavargusi guli.

Man dabar savęs jau nebegaila,
Man sudegusių namų — negaila,
Man ir medžių be šaknų negaila,
Gaila man tiktai tavęs vienos.

*Nes namai tie buvo pastatyti,
Nes ir medžiai buvo išauginti,
Nes ir aš kadais buvau pradėtas
Tavyje — giliausioj gelmėje.*

*Tai kodėl gi ėmė ir užako,
Žemele pilkąja užsitraukė
Ta gelmė, kuri medžius maitino
Ir namų gyvybę, ir mane?*

*Atsiliepk man bent vieną kartą,
Atsiliepk iš to geltono smėlio,
Atsiliepk — ir aš atsiprašysiu,
Kad kartu nueiti negaliu.*

Motinos išeina visiems laikams, bet šiame pasaulyje jos lieka tol, ko gyvi jų vaikai. Aprūpinusios juos gyvenimo išmintim, savo patarimais jos lydi vaikus iki jų gyvenimo pabaigos. Vis prisimeni, kiek daug pats blaškeisi, puolei ir kėleisi, vėl ėjai, nusibraižydamas rankas ir širdį gyvenimo šabakštynuose, o tavo motina kažkur toli rytą prie patekančios, vakare prie besileidžiančios saulės vis budėjo, vis žiūrėjo į tave iš tolo, kėlė širdyje nerimą, atgailos dėl to, ką tu darai, jausmą. Perpylė tau savo patyrimą, apsaugantį tave nuo didelės nelaimės, išleisdavo į kelią, slapta padarydama kryžiaus ženklą. Ir nejučia pats imi kurti ir šnabždėti žodžius, kuriuos dabar, šią nelaimės ar nesusigaudymo akimirką, tau pasakytų tavo motina. Visada visada junti žmogus tavo sielą iš tolo į gėrį ir grožį nukreipiantį motinos buvimą — junti motiną, net jeigu jos nebeturi, jeigu jos nebėra šiame pasauly, junti ją, tarytum visur gamtoje esančią...

■ Airijoje surengtame referendume gyventojai pasisakė prieš abortų įvedimą.

■ Prel. Juozas Tadaraukas mirė Toronte š.m. sausio mėn., eidamas 80-uosius metus. Jis buvo Hamiltono lietuvių telkinio pradininkas, lietuviškos parapijos steigėjas, ilgametis klebonas, nuoširdžiai rūpinęsis lietuviybės reikalais, daug dirbęs su lietuvių organizacijomis. Palaidotas Šv. Jono kapinėse.

MOTINA IR TAUTA

M. MARTINAITIS

Atgimsta tauta su motinos vardu ir motinos vardas — su tauta, nes viena ir kita neatskirama, viena ir kita suteikia mums gyvybę, dvasią ir kalbą. Motina pirmoji kalbina ir kalba, kol prakalbina, tauta klausosi, ką kalbame jai prakalbinti. Kalba, kuria prakalbame, vadinama Motinos kalba. Ji pirmoji pavadina žodžiais visa, ką mes matome, girdime. Ji pati pirmoji Dievo žodžiais sako: Nežudyk! Nevok! Mylėk savo artimą! Kas užmiršta motinos lūpomis pasakytus žodžius, tas dažnai išsižada ir tautos, ir motinos, ir tėvo. Todėl ir mūsų tautos dvasinio gyvenimo sąranga buvo ir yra pagrįsta motinos, moters autoritetu. Ji yra stipriausia moralinė jėga, šeimos vienybė ir kultūros kūrėja.

Mūsų kultūros tradicijoje motina vaizduojama su kūdikiu ant rankos, su javų pėdu, prie ratelio arba su knyga, mokanti vaiką rašto. Tai jos svarbiausi rūpesčiai. Tik dvasiniai išsigimėliai ją ėmė vaizduoti su šautuvu, granatų ryšuliu arba su “tėvo” ir “mokytojo” raštų tomu rankose.

Marija Dievo Motina yra mūsų tautoje vienas didžiausių tikėjimo autoritetų, dėl ko Lietuva vadinama “Marijos žeme” kas atitinka motinystės garbinimą lietuvių etninėje kultūroje. Maironis kreipiasi ne į žemėje gulinius karžygius, o į ją giesmės žodžiais: “Marija, Marija, išgelbėk žmoniją”... Tai žodžiai, kurie buvo girdėti iš užkaltų į Sibiro šaltį lekiančių vagonų, kruvinomis pokario naktimis, paliekant gimtuosius kaimus ir miestus... Motina, motinystė patyrė didžiausią — dvigubą ar trigubą — stalininio teroro smūgį. Čia buvo vykdomas istorijoje negirdėtas, negailėstingiausias motinų persekiojimas

ŽMOGUS IR LABORATORIJOS ŽIURKĖ

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Lietuvių liaudis žino pasaką apie žiaurų karalių, kuris, blogiems metams užėjus, įsakė išžudyti visus senus žmones, kad kitiems maisto užtektų. Kadangi pasakos paprastai turi laimingą pabaigą, tai ir tos karalystės seneliai pagaliau buvo išgelbėti, kai karalius suprato, jog kiekvienas žmogus reikalingas visuomenei.

Iš senosios mūsų pasakos peršokus į dvidešimtojo amžiaus pabaigos Ameriką, atrandame tikrovišką atitikmenį. Vienas Mičigano valstijos gydytojas (žinoma, už neblogą užmokestį) padeda seniems ir ligotiems žmonėms nusižudyti. Už tai jis nebaudžiamas, nors šis savo “paslaugą” atlieka visai viešai, o spauda bei žinių laidos televizijoje kiekvieną naują jo auką pamini kone su pasididžiavimu.

Šio gydytojo veikla susilaukė ne tik plataus dėmesio, bet ir nemažo pritarimo. Pradedame vis dažniau girdėti žodį eutanazija, t.y. humaniškas žmogaus gyvybės nutraukimas. Maždaug taip pat, kaip dabar veterinarai “užmigdo” pasenusį ar sužeistą šunį.

Neapgdomų ligonių ar pasenusių žmo-

nių žudymo galimybes atvirai diskutuoja ir kai kurios Vakarų Europos valstybės (ypač Olandija). Viskas, žinoma, pakišama po labai kilnia ir artimo meilės kupina idėja: girdi, kam turi žmogus kankintis, kai vis tiek jokios vilties pasveikti nėra? Ir tam žmogui, ir jo artimiesiems tai didelė našta, o dar didesnė išlaidos. O kai žmogus artimųjų nebeturi ir niekas sąskaitų neapmoka, kaip tuomet? Kam užkrauti tokią sunkią bėdą visuomenei, kai daug paprasčiau ligonį “užmigdyti”...

Čia nekalbama apie gyvybės pratęsimą nepaprastomis priemonėmis, kai jau nepagydomas ligonis, praradęs sąmonę, prijungiamas prie įvairiausių aparatų, kurie jį palaiko gyvą kartais ištisas savaites, mėnesius ir net metus. Net ir Bažnyčia neragina tikinčiųjų griebtis tokių nepaprastų priemonių gyvybei pratęsti. Žmogus turi teisę atsiskirti su šiuo pasauliu, jeigu jokios medicinos priemonės jam padėti nebegali. Mirtis, kaip ir gimimas, yra natūralus kiekvieno šios planetos gyventojų procesas.

Tačiau parinkimas, kas turi mirti, kas gali gyventi, nėra pavestas žmogaus malonei,

dėl jų sūnų... O sūnūs buvo auklėjami išduoti tėvą ir motiną, kad taptų didžiojo tėvo ir didžiosios motinos sūnumis ir dukromis. Stalinizmas skverbėsi į pačią šeimos širdį... Jis norėjo užvaldyti tai, kas niekada nepakluso jokioms diktatūroms ir įsakymams... Taip buvo sumanyta atimti iš žmogaus per amžius sukurtas vertybes, paversti jį mase, darbo prievolinku. Vadinamuoju kolektyviniu auklėjimu buvo planuojama atimti iš vaiko motinos globą, pratinti prie mišrių darbo būrių, stovybos batalionų, kalėjimo, kariuomenės... Buvo suplanuotas didžiausias nusikaltimas:

atimti motinystę arba ją pertvarkyti pagal ideologinių tarnybų planus. Ji buvo blaškoma po Sibirus, po komunizmo statybų barakus, alinama darbo, niokojama alkoholio... Su lygiomis teisėmis buvo panaikinta išimtinė moters teisė — motinystės teisė. Ji buvo pakeista visuotine moterų darbo prievole — pačia sunkiausia, negailestingiausia ir barbariškausia, kokią tik galima įsivaizduoti visuotinio raštingumo šalyje. Šiandien, atkuriant tautinį gyvenimą, jo įvairovę, turi būti atkuriamą ir motinystę, kaip svarbiausia mus vienijanti moralinė jėga.

net jeigu tas žmogus yra gydytojas. Kartą žengus žingsnį šia linkme, atsiveria labai siaubingos galimybės. Jau ne kartą žmonijos istorijoje mėginta spręsti, kas vertas gyventi, o kas ne. Tik dėl to, kad tam tikra žmonių grupė kitaip atrodo, kalba skirtinga kalba ar vadina Dievą kitu vardu, yra pasmerkiami išnaikinimui. “Etniniai valymai” vyksta ir šiuo metu tai vienoje, tai kitoje pasaulio vietoje. Tokiu žmogaus nužmoginimu ypač pasižymėjo dvidešimtas šimtmetis, kurį galima pavadinti kruviniiausiu visoje žmonijos istorijoje.

Kartą įteisinus tam tikrų asmenų žudymą, kas žino, kur bus nubrėžta riba? Kiekvienoje visuomenėje yra pakankamai nepageidaujamo elemento, o tie, kurie įgauna galios valdžioje ar kitokiu būdu, paprastai jį nepageidaujamą sąrašus skuba įtraukti savo priešus.

Iš dalies keista, kad eutanazija diskutuojama be didesnio jausmų pasireiškimo, tarytum kalba sukasi ne apie žmogų, o šiaip pasenusį, sugedusį daiktą, kurį tik išmesti verta. Kai prisimename protestus prieš kurio didelio nusikaltėlio mirties bausmės įvykdymą, rodos, eutanazija turėtų iššaukti aštresnį pasibaisėjimą. Ir galbūt tas visuomenės pasyvumas kelia didesnę nerimą už patį gyvybės atėmimo veiksma. Žinoma, kai kas teigia, kad žmonės šiuo atveju patys pasirenka mirtį, nes gyvenimas pasidaręs nepakeliamas. Sakym, jog tai tiesa, bet niekas negali užtikrinti, kad kada nors kas nors nežengs žingsnio tolyn.

Pavyzdžių turime ir dabar. Negimusių kūdikių žudymas yra plačiai paplitęs visame pasaulyje. Vien tik Amerikoje pernai sunaikinti 1,5 mil. negimusių kūdikių. Kad šis veiksmas atrodytų bent kiek “švaresnis” paprastai apie kūdikius net neužsimenama, vadinant mirtį pasmerktą žmogų motinos išsčiose gemalu (“fetus”) ar kuriuo kitu, primtinesnių vardu. Moterys, reikalaujančios, kad būtų visiškai legalizuoti abortai (ir viso krašto mokesčių mokėtojai padengtų jų išlaidas), nori turėti teisę “pasirinkti” nu-

Marija su Kudikiu

Rafaelis

traukti nėštumą. Iš tikrųjų — tik su nedidelėmis išimtimis — joms jau buvo suteikta proga tai padaryti prieš pradedant naują gyvybę. Tam naujam žmogui jokio pasirinkimo nėra. Kiti nusprendžia, kad jis turi mirti, nes jo atsiradimas pasaulyje sudarys kažkam nepatogumų.

Abortai nėra naujiena, kaip galbūt atei-tyje nebus naujiena ir eutanazija. Tačiau neseniai abortų realybėje jau žengtas tas pavojingas žingsnis pirmyn: legalizuoti eksperimentai su negimusių kūdikių lavonais ir

leista iš jų paimti organus, kūno dalis, audinius persodinimams bei kitiems gydymo reikalams. Kai kas sakys: juk vis tiek jie sunaikinti, tai kodėl nepanaudoti kito žmogaus gyvybei išgelbėti ar sveikatai pataisyti? Juk leidžiama panaudoti nelaimėje žuvusio ar natūraliai mirusio žmogaus dalis, jeigu jis ar jo artimieji sutinka. Atrodo, beveik kilnu. Dabar viską mada taupyti, iš naujo perdirbinėti ir panaudoti — ir plastiką, ir senus laikraščius, ir metalo laužą, tai kodėl ne nužudyto kūdikio dalis?

Čia ir vėl susiduriame su tuo nelemtu “žingsniu pirmyn” visišku žmogaus nužmoginimu. Žmogus — gimęs ar negimęs — jau sulyginamas su visais kitais laboratorijų gyvuliukais, kurie naudojami eksperimentams. Jis nėra nė kiek vertesnis už museles, baltąsias žiurkes ir marių kiaulytes. Jeigu pradžioje negimusių kūdikių dalys bus naudojamos ir kilniems tikslams, tai netrukus bus prieita prie nereikšmingų eksperimentų ar “produktų” gamybos. Galima net prileisti, kad tolimoje ateityje bus mokamos aukštos kainos moterims, kurios sutiks abortuoti negimusį kūdikį ir jį perduoti laboratorijoms...

Kas kalbės už tuos, kurie patys negali kalbėti: už negimusius kūdikius, už nepagydomus ligonius, už senelius, kurie niekam nereikalingi? Visi jie dažnai tampa visuomenei našta, bet ar nėra kitos išeities, tik žudymas? Čia vėl reikia grįžti prie, straipsnio pradžioje paminėtos, lietuvių liaudies pasakos. Kai sūnus, pagal karaliaus įsakymą, nuvežė savo seną tėvą, nuvertė nuo skardžio miške, kad numirtų badu, jo mažas sūnelis paklausė: “Tėveli, kodėl palikai ratukus? Ką aš darysiu, kai tave reikės vežti išmesti?”

■ Popiežius gegužės mėnesį lankys Siciliją, pagarsėjusią mafijos tvirtovėmis.

■ Popiežius Lenkijos vyskupams pareiškė, kad nė viena to krašto politinė partija neatstovauja Bažnyčiai, ir priminė reikalą neįsivelti į politiką, o labiau rūpintis socialiniu teisingumu bei tikėjimo reikalais.

GĖLĖS

MARIJA A. JURKUTĖ

Žydras. Rausvos. Violetinės ir geltonos. Mažutės, vos įžiūrimos ir didumo sulig saule. Mano Tėviškės gėlės... Ir netiesa, kad jos negali kalbėti! Tai mes dar nemokame jų suprasti. O tereikėtų tik įsiklausyti, ir žiedai papasakotų apie krintančius lietus, apie mergaitę, atėjusią prisiskinti varpelių, jie galbūt padainuotų dainą apie vėją.

Gėlės... Milijonai saulėtų žemės vaikų!

Gėlės, kad jose pasiklystų mažas dar bedantis žmogutis, išropojęs pakalbėti su bitėmis.

Puokštė gėlių pirmokui, kuris jas nuneš mokytojai.

Kažkas skubės į pirmą pasimatymą. Atbėgs mergaičiukė suvėjuotais plaukais ir didelė vyriška ranka išties jai dar rasotą ugninę gėlę.

Gėlės jaunavedžiams, pradedantiems bendrą pasaką. Ir visai visai nesvarbu, tai bus išdidžios kalijos, rožės ar pluoštas lauko ramunių! Svarbiausia, kad jos šypsojusi. Vadinasi, pasaka bus graži.

Kur bebūtų žmogus, kaip ilgai beklaidžiotų keliais — jis visados ieškos traukinių, grįžtančių į gėlėtą Tėviškę. Sugrįžta lietuvis ir pirmiausia priglunda prie žemės. O ant mažučio žiedelio nukrinta ašara.

Kartais gėlės miršta nuo sunkių batų, kartais vėjas, neatsargiai žaidęs, pataiko pačion širdukėn. Taip atsiranda liūdnos gėlės.

Bet aš žinau! Aš žinau, kad vieną rytą visi pasaulio žmonės išeis sodinti gėlių. Žydrų! Rausvų! Violetinių ir geltonų! Ir visos Tėviškės pavirs linksmų gėlių miškais! Tegu greičiau ateina tas rytas...

Pal. Jurgio Matulaičio turto mokslas vienuolinio neturto šviesoje

V. Bagdanavičius, MIC

Palaimintojo Jurgio Matulaičio sociologijoje pasisakymas už turto reikšmę natūraliam žmogaus gyvenimui, kaip būtina žmogaus saugumo sąlygai, gali sukelti abejonių apie neturto įžado reikšmę ir prasmę vienuoliniame gyvenime. Iš tikrųjų Matulaitis sako, kad ekonominiai reikalai “turi neapsakomai didelę įtaką visam mūsų gyvenimui” (Trumpas išaiškinimas šių dienų socialinio klausimo, “Draugija”, 1909 m., 330 psl.). Turtas, pasak jo, turi reikšmės ir tobulybės siekimui. “Žmogus, norėdamas gyventi ir tobulintis, turi ieškoti maisto ir priemonių savo reikalavimams patenkinti”.

Į neturto įžado klausimą vienuoliniame gyvenime verta kreipti dėmesį ir dėl to, kad šis įžadas galbūt yra viena iš priežasčių, dėl ko vienuolinis gyvenimas šiais laikais yra nepopuliarus.

Yra dar kita priežastis, skatinanti rimčiau svarstyti neturto įžado klausimą vienuoliniame gyvenime. Ji skatina šiais laikais susibankrutavusi kraštutinio socializmo arba komunizmo sistema. Ji rėmėsi pažiūra, kad asmuo nėra patikimas turto valdytojas ir kad tą vaidmenį turi perimti visuomenė. Tačiau šiais laikais, paaiškėjus, kad komunistinė sistema ne tik doriniu, bet ir ūkiniu požiūriu savo pažadų nėra pateisinusi, kelia klausimą, ar ir vienuolinio gyvenimo neturto įžadas ir jo praktika yra teisėti.

Taigi vienuolinio gyvenimo žmonėms šiandien kyla gyvastingas uždavinys pateisinti savo praktikuojamą neturto įžadą. Vienuoliniame mokyme galbūt ne visai teisingai per keletą paskutinių šimtmečių neturto įžadas būdavo aiškinamas kaip atitinkantis natūralinę neturto vertybę. Jurgis Matulaitis drįso

pažiūrėti į turto turėjimą kaip į natūralią žmogaus prigimties apraišką. Žiūrint į turto turėjimą kaip į natūralų žmogaus galių pratęsimą, į neturto atstovavimą vienuoliniame gyvenime tenka žiūrėti ne kaip į natūralinę vertybę, bet kaip į vertybę, grįstina ir išlaikytina antgamtinio požiūriu.

Žinoma, antgamtinė Dievo malonė yra ne tam, kad kenktų ar naikintų natūralės žmogiškas vertybes. Tačiau, kai norime ir turime neturto dorybę vienuoliniame gyvenime remti antgamatine vertybe, tai iš to nereikia daryti išvados, kad turto valdymas yra kažkas negero. O tokio įsismaginimo kartais pasitaiko. Taip pat į vienuolį nereikia žiūrėti kaip į tokį asmenį, kuris yra nepatikimas, kad galėtų valdyti savo turtą. Jurgis Matulaitis laiko turtą pozityvia žmogaus veikimo priemone, tačiau, nepaisant to, netrukus po šio pareiškimo jis pats ėmėsi organizuoti vienuolinį gyvenimą. Taigi turto turėjimas ir valdymas nėra blogybė iš esmės. Neturto įžadui pateisinti reikia rasti aukštesnę pagrindimą negu tik ekonominį.

Stengiantis ugdyti vienuolinį gyvenimą, galbūt būdavo praleidžiama iš akių, kad neturto įžadas yra išimtinė ir išimtinių tikinčiųjų priemonė tobulėti ir kad neturto praktikavimas nesudaro plataus visuomeninio gyvenimo principo. Į tai neatkreipiant pakankamo dėmesio, atsirado priekaištas katalikiškai tobulumo praktikai, kad ji ekonominį skurdą laiko rekomenduotina visuomenine apraiška.

Modernios ekonominio žmonijos vystymosi studijos šiandien atmeta marksizmo mokymą, kad žmogus yra nepatikimas ekonominio gyvenimo tvarkytojas. Jos atmeta

marksizmo komunizmą ir grįžta prie sveikų ekonominio ir visuomeninio gyvenimo pagrindų. Jie sako, kad “privatinė nuosavybė vaidino pagrindinį vaidmenį, kuriantis didžiosioms civilizacijoms” (F.A. Hayek, *The Fatal Conceit, the Errors of Socialism*, Univ. of Chicago Press, 1988, 33 psl.). Ir kad vadinamasis “bendras gėris” kuriuo taip skardenosi socializmas, pasirodo ne kas mažiau negu siaura savimeilė (13 psl.). Tačiau iš to nereikia išvesti, sako Hayek, kad žmogus natūraliai nebūtų visuomeniška būtybė. Kalbos apie tai, kad pirmykštis žmogus buvo individualistas, yra mitas (12 psl.). Kai sakome, kad neturto įžado praktikavimas yra greičiau antgamtinės kilmės dalykas negu tokios dorovės, kuri natūraliai kyla iš žmogaus prigimties, iš naujo kyla reikalas pažūrėti, kas yra mūsų antgamtinė prigimtis. Tai yra net būtinas uždavinys ne vien dėl to, kad mes geriau suprastume savo neturto įžadą, bet ir dėl to, kad krikščioniškas tikėjimas mums pasirodytų savo realia šviesa.

Norint suprasti, kas yra antgamtinė realybė mūsų gyvenime, reikia visų pirma atjungti ją nuo stebuklingumo. Stebuklas, žinoma, yra Dievui galimas. Stebuklas taip pat yra antgamtinis reiškinys. Tačiau ne jis sudaro mums Kristaus suteiktos antgamtinės realybės turinį. Antgamtinė realybė krikščionio gyvenimą supa iš visų pusių. Ir tai yra tokia realybė, kuri yra tiesiog kasdieninis dalykas krikščionio gyvenime. Jeigu mums gimus tėvai mus pakrikštijo, tai jie tai padarė ne savo prigimties galių skatinami, bet antgamtinės prigimties vedami. Gerai įsimątykime į tą faktą, kad gerai suprastume, jog antgamtinė mūsų prigimtis yra ne daug mažiau kasdieninė mūsų gyvenimo tikrovė, negu biologinė mūsų prigimtis.

Pažinti save ne tik kaip natūralią būtybę, bet ir kaip iš visų pusių supančią antgamtinės malonės būtybę yra ne mažiau gyvastingas mūsų dvasiai uždavinys, negu tyrinėti savo psichologinius ar fiziologinius reiškinius. Ir jeigu mes, šios šviesos vedami,

pereitume savo gyvenimą, nustebtume, kiek daug antgamtinės kilmės reiškinių yra mums natūralūs. Pasirodytų, kad tokios kilmės yra kai kurie mūsų įsipareigojimai, maldos ir apeigos.

Vienas iš tokių įsipareigojimų yra mūsų neturto įžadas. Savo turto valdymo mes atsisakome vedami daugelio labai aukštų religinių tiesų. Visų pirma, pavesdami savo turto valdymą kitiems, labai realiai liudijame Dievo apvaizdos veikimą savo gyvenime. Tu būdų sakome, jog jis neleis, kad mūsų gyvenime trūktų medžiaginio saugumo. O jeigu ko nors ir trūks, tai mes priimsime kaip paties Dievo plano apraišką mūsų gyvenime, ir mums yra naudinga tą trūkumą patirti.

Toliau, darydami neturto įžadą, realiai išpažįstame ne tik Dievo, bet ir artimo meilę aukščiausiam laipsnyje, mes sutinkame pakęsti artimą net tada, kai jis, valdydamas mūsų turtą, pasielgs ne taip, kaip mes patys, vedami savo jausmų, norėtume su savo turtu pasielgti. Bet iš tokio pasiaukojimo jokiū būdu nereikia daryti išvados, kad nuskriaustas žmogus yra tobulesnis už nenuskriaustą. Ir pal. Jurgis jokiū būdu neišteisintų tokio vienuolyno viršininko ar ekonomo, kuris neteisingą turto paskirstymą norėtų pateisinti antgamtinio motyvu.

Dievo ir artimo meilė mus privedė prie dar aukštesnės vertybės, kuria jos pačios remiasi ir kuri yra antgamtinė vertybė pačia giliausia prasme — tai yra krikščioniškas tikėjimo išpažinimas. Tikėjimas padaro tai, kad Dievo Sūnaus įsikūnijimas ir iš to einančios Dievo malonių versmės pasidaro realios žmogiškame gyvenime. Tai gali pasidaryti antgamtinė mūsų prigimties dalimi, kai mes tai priimame ne vien žodžio girdėjimu, bet ir savo gyvenimu. Tai labai efektingai paliudija vienuolinis neturto įžadas.

■ JAV katalikų mediciniškų misijų taryba Lietuvai paskyrė skiepų nuo gripo net už milijoną dolerių. Taip pat nupirko iš Olandijos 100.000 vienkartinį švirkštų.

IDEALI MOKYTOJA (II)

ELENA ŠIDLAUSKIENĖ

2. Įžengus mokyklon

Paišiau, braižiau tą mokytoją, kuri atvers mokyklos duris. Atvėrė. Aš — ne viskas, jūs, jaunieji, — ne niekas, pagarba jums nepažeidžiama.

Mokytojas — kaip saulė, — turi vienodai šviesti ir gėlei, ir piktžolei. Kiekvienas mokinys — Dievo tvarinys. Reikia raktą rasti į mokinio širdį. Ar nebūna, kad pagyrimu daugiau laimi negu barimu, peikimu? Dešimtokės mokykloje margai, neskoningai apsirengusios. Kenčiu sukandus dantis. Dar neatėjo laikas... Vieną dieną — visos su uniformomis. Pagiriu, kad tądien jos labai gražios. Ir — beveik visos kasdien ima vilkėti tiktai uniformas... Taigi reikia mokėti palaukti, reikia duoti šansą vaikui pasitaisyti. Vis tos kantrybės! Šiandien man ir tau, Vytuk, nesiseka. Gal rytoj bus mudviem laimingesnė diena? Kuo galiu tau padėti? Jokių būdų nerėkauju. Palaukiu. Tačiau išreikalauti turiu. Tarkim, trečiąjį sykį nepadaręs, ką privalėjo padaryti, Vytukas būtinai turės atsakyti už savo aplaidumą ar nusikaltimą. Juk tai homo sapiens — privalo atsakyti už savo poelgius. “Krėsk kaip grūšią, mylėk kaip dūšią” — sakydavo viena šauni mokytoja lotyniste. Mokinys visuomet turi jausti mokytojo meilę. Aš nemoku tau, Vytuk, padėti. Myliu tave, gero linkiu, — tad siunčiu pas direktorės pavaduotoją, — jis gal tau padės. Nuo pirmųjų mokytojavimo metų labiausiai prisirišu prie didžiausių išdykėlių ir nelaimingųjų vaikų. Užsiverkčiau, jeigu juos pašalintų iš mano auklėjamosios klasės. Juk silpnam ir labiausiai klystančiam ir yra reikalingiausia mokytojo meilė, užuojauta, supratimas, pagalba (vėl atsiminkime Kristaus mokymą žodžiais ir poelgiais).

Aš — mokytoja, vyresnė už mokinius,

išmintingesnė, — tad turiu įrodyti klasei, kad ji — bendruomenė, kaip bendruomenė yra ir mokykla ir t.t., ir t.t. Klaseje turi būti šeimyniški santykiai. Kaip aš galėčiau įžeisti kurio nors vaiko orumą jo bendraklasių akivaizdoje? Pažeminimu nevalia siekti sudrausminti, — šitaip dar paaštrinsi krizę. Kas besielgs krikščioniškai, jeigu ne mokytojas? Vos ne visi dešimtokai kuria eilėraščius. Pasidžiaukim visa mokykla, — iškabinam tuos kūrinėlius mokyklos koridoriuj, stende. Net pačiame blogiausiame mokinyje turiu pastebėti tikrai jame slypinčias vertybes, ir tegu jos pražysta, subręsta — atsiskleidžia. Anava mokinukas — neūžauga. Vargas mokyklai, jeigu kas tą vaiką pajuoks. Netgi gaillestis jį žemintų. Silpnas, nesveikas turi būti lygus tarpe lygių, pagarbos vertas. Mūsų mokykloje yra vaikų namų auklėtinių. Jie — artimiausieji mano vaikai. Neatsinešė parkerio? Žinau aš tuos vaikų namų gyvenimo “įstatymus”. Anokia tai tragedija. Paskolinu parkerį. Gražina. Jei reikės, ir kitąsyk paskolinsiu. Smulkmena!

Sakau, jeigu aš stengsiuosi suprasti mokinį, gal ir jis mane, susirgusią, klystančią... supras, gal supras ir kitus mokytojus, draugus, artimuosius bei svetimus žmones. Štai minėtųjų vaikų namų augintinių iš karto šeštakai nekentė, užgauliojo. Pakalbėjau, į širdeles beldžiausi, vaizduotė. Pati našlaitėlius pagloboju. Ir šiandieną sakosi pamilę tuos bedalius.

Iš Vakarų atvykusieji stebisi, kad mūsų vaikai nedrąsūs, nemoka bendrauti. Lazda turi du galus. Mūsų katalikiškosios mokyklos auklėtiniai (dauguma) gal ir tylučiai, bet, ačiū Dievui — jie ir šėtoniškoje veikloje neaktyvūs (girtavime, ištvirkavime ir pan.).

Visgi manyčiau, puiku, kai visi — broliai seserys — rankomis širdimis, na, kalbomis,

Motinos meilė

Dolci

susikabinę, tačiau geras, turtingos sielos mokytojas, kaip ir bet kuris gilus žmogus, turėtų norėti ir mokėti pabūti ir vienas. Man, kaip introvertei, siaubą kelia žmogaus veržimasis į šurmulį. Taip gali ir amžių baigti, savęs nepažinęs, savo dvasios reikalų nepastudijavęs, nepasitvarkęs. Vaikus irgi reiktų paruošti ne tik tai bedravimui, bet ir savanoriškai, turiningai vienatvei.

3. Pamokoje

Per pamoką negalime apsiriboti tiktai mokslo žiniomis, taip pat ieškosime atsakymo į įvairius būties klausimus. Juk mano tikslas — ne gaminti žinių prigrūstą robotą, o formuoti asmenybę. Gėda, mokytoja, jeigu užauginsi bestuburius “kalikus”. Reikia vaikams duoti mokslo dominantes — išmokyti pagrindinių dalykų. Žmogų reiktų parengti savarankiškiems moksliniams ieškojimams. Kas iš tų žinių, jeigu žmogus nesugebės gyventi pagal jas. Tegul vaikai mokosi logiškai mąstyti, — tegul iš viso išmoksta naudotis savo smegenimis tarsi instrumentu. Te žinios neužgožia vaiko fantazijos, kūrybingumo, intuícijos galių. Gal kitąsyk galima labai nekibti prie mokinio už jo daromas klaidas, jei išvelgei jame kūrybinių sugebėjimų. Kūrybingumą gal net reiktų labiau vertinti už nuogų faktų žinojimą. Reikia leisti mokiniui laisvai išsakyti savo nuomonę. Neužgesinkim mokinio, — tegul jis auga aktyvus. Aktyvumu turėtų kunkuliuoti ir mokytojas. Štai rašo šeštokėlis, kaip praleidęs žiemos atostogas. Užmiršęs rašinėlio temą, pačiais gražiausiais žodžiais ima pasakoti apie savo mylimiausiąjį žmogų — “Babą”. Negi aš galiu išdrįsti tam kūdikiui pasakyti, kad “baba” — rusicizmas, — turėtų būti “senelė” kad nukrypęs nuo temos... Jis turi, myli “Babą” o ne kokį “rusicizmą” ar “senelę” ir jai pavaizduoti randa pačius meniškiausius žodžius.

Taigi, nori nenori, vis baksteli į būties problemas, — išeina iš kalbos. Ir nebijau aš su vaikais per pamoką pasikalbėti, tarkim, apie mirtį, iš kurios taško būties prasmė žymiai aiškiau matosi. Man visų svarbiausia — ugdyti moralines mokinio vertybes, meilę Dievui, žmogui, Tėvynei. Neleistina nė sekundei pamiršti mokinio fizinę ir dvasinę

- Šv. Kazimiero seserys iš Čikagos per “Caritas” gana gausiai siunčia į Lietuvą prieglaudoms drabužius, žaislus, vaistus.
- Lietuvoje užregistruota apie 600 narkomanų nuo 20 iki 40 m. amžiaus. Gydytojai sako, kad jų yra žymiai daugiau. Narkotikų vartojimas sparčiai plinta tarp paauglių.

sveikatą. Teauga mokykloje vientisa asmenybė.

Mokytoja ir klasė — bendruomenė. Mes visi kartu ieškome tiesos. Suklysta mokinys, gali suklysti, kažko nemokėti ar silpnai mokėti ir mokytojas. Aš visuomet prisipažįstu mokiniams, padariusi klaidą, pasisakau ko nors nemokanti ar mokanti silpnokai. Negi kitaip galėtų elgtis krikščionis? Ir, gal ir keista, mokiniai dar labiau priartėja prie manęs, — mums taip jauku, malonu kartu būti...

Kaip minėjau, informacijos per pamoką pateiksiu nedaug, ji atspindės dėstomo dalyko esmę, bus pedagogiškai ir psichologiškai motyvuota. Pamoka turės praeiti kuo įdomiau, prasmingiau. Gal nebūtina per pamoką išdėstyti nuo "A" iki "Z" einamą temą. Juk mokiniai ir patys gali savarankiškai iki galo išgvildinti tą medžiagą. Arba patys gali kitai pamokai naują temą ruošti. Visų svarbiausia

— mokinius taip nuteikti pamokai, kad jų akys būtų spindinčios, o ne apsilbausios. Jeigu matau, kad vaikai apsnūdę, išvargę, prislėgti, galiu ir koku nuotykiu juos išjudinti. Kaip išlaikyti mokinių dėmesį? Negrūsiu savo dalyko jėga į jų gerkles. Reikia, kad mokiniai pajustų to dalyko reikšmę savo gyvenime. Pasaulis — vientisas kūrinys. Vadinasi, mokiniai turi pajusti visumą. Tad neapsieisiu be ryšio tarp disciplinų. Ypač negaliu atsiriboti nuo istorijos. Mokiniai turi istoriškai suvokti savo tautą, save. Paprastų dalykų negaliu aiškinti painiomis sąvokomis. Pamoka

— tai kūryba. Vis girdžiu, kaip mokytojai ištroškę metodikos studijų. Teatleidžia man Viešpats, bet, mano nuomone, turinčiam patirtį, gabokam mokytojui gatavų receptų beveik nereikia, — gal tik šiek tiek. Individuali metodika, man rodos, mokiniams pati nenuobodžiausia. Protas, širdis, patirtis, kūrybinė dvasia turi pasakyti, kaip vyks tavo pamoka. Jei aš tikrai gerbiu, myliu mokinį, iš tiesų jausiu atsakomybę kuo kūrybingiau dėstyti savo dalyką. Mokytojas turi pasižymėti lankstumu, — turi jausti situaciją. Per tą pačią pamoką gali tekti pakeisti bent kelis

metodus. Apie savo metodus sprendžiu aš pati, jie priklauso nuo mano asmenybės. Pui-ku — pamokos — diskusijos. Man jos — jokia naujiena. Kaip sekėsi, taip šitokio pobūdžio pamokas vedžiau dar "prie L. Brežnevo..." Įvertinu aktyviai dalyvavusius diskusijose. Stengiuosi mokiniams nenumušti ūpo, — kiek įmanoma, ieškau gero jų atsakymuose. Tačiau apgauti mokinių negaliu, — negąsdinu, nebauginu, bet tegu žino, ko nemoka, kas nesiseka. Tūkstantį sykių iš lietuvių ir vakariečių pedagogikos žinovų teko girdėti mintį, jog geras mokytojas kuo mažiau kalba per pamoką, — svarbiausia — žino, ko jis stovi prieš klasę; darbuojasi mokiniai. Mano galvele, jeigu mokytojas neprastas oratorius, tai kodėl jam neleistinos pamokos — lekcijos? Tarkim, dvyliktokams, sakyčiau, netgi naudinga pratintis prie paskaitėlių, kad aukštesiose mokyklose jiems tai nebūtų netikėta. Nežinau, nežinau, bet man ne sykį yra buvę, jog ir skambutis į pertrauką nuskambėjęs, o mokiniai nė nekrusteli — prašo, kad dar papasakočiau. Juk mokytojo tikslas — bent neblogas rezultatas, kurį sužinai, patikrinęs mokinių žinias. O jeigu naudos yra iš lekcijinių pamokų, kodėl gi jų turėčiau atsisakyti? Tarp kitko, norėdama išjudinti mokinius, ko tiktai nesigriebiu! Kitąsyk netgi nesąmonę lepteliu, kad jie pykteltų ant manęs ir šitaip užsidedgtų, imtų įrodinėti savo požiūrį...

4. Katalikiškosios mokyklos mokytoja

Katalikų vidurinės mokyklos mokytoja. Taip, tai vidurinė mokykla, kurioje mokinius auklėju, mokau. Daug uždavinių kyla mokytojui. Gali juose ir susipainioti. Ogi visų svarbiausia šioje mokykloje — kurti katalikiškąją bendruomenę. Čia aš įprasminu savąją meilę žmonėms.

Ogi kokios mano žinios apie katalikybę? Deja, deja!.. Vargšėlė sovietinė mokytojytė... Tiesa, katalikų vaikas, tačiau, nors širdin neįaugusio, tačiau prie plunksnelių vis dėlto prili-

pusio sovietinio ateizmo per keletą metų kaip žąsis nenusipurtysi... Skaityti. Pasi-klausyti už save daugiau žinančių. Su mokyto-jais bei mokiniais šituos dalyvius studijuoti ir studijuoti...

O gyvasis sakramentinis gyvenimas? Apie save — patylėsiu (į bažnyčią, žinoma, einu). Tačiau man aišku viena, kad katalikiškos mokyklos mokytojui jis, be abejo, būtinas. Galėtum teisintis, jog pasenę ar okupacijos laikotarpiu prastai parengti negabūs kunigai, net religingųjų lietuvių gal didžioji dalis — silpno tikėjimo... Tačiau — esi mokytoja. Pati gi vadovauji kitų dvasiniam brendimui. Taigi turi pati dvasiškai bręsti. Ir — kuo greičiau. Deja, ničniekuo nepasiteisinsi...

Katalikybė turi jaugti į etninę kultūrą. Ši-to siekti — irgi tavo pareiga. Tavo mokykloje katalikybė turėtų būti laikoma etninės kultū-ros pagrindu.

Katalikiškąją bendruomenę kartu su savo mokyklos mokytojais ir mokiniais kurk ir už mokyklos ribų. Palaikyk ryšį su parapija. Apaštalaukite kitose mokyklose. Mažieji apaštalai tegu nuneša ir ten, kas gero pas jus. Jūsų pareiga — visuomenės evangelizacija. Juk kiek Telšiuose yra nepažinusių tikėjimo! Ir sakau aš sau: tu ypač turi galimybių tai da-ryti, tam vadovauti, — esi lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, pati ši bei tą dar pa-rašai...

Kas diena lašas po lašo daryk viską, kad šitos mokyklos auklėtiniai džiaugtųsi lankyti šią mokyklą. Tačiau vis budėk: tegu jūsų vaikai nelaiko savęs aukštesniais už kitus, kitų

tegu kartais neniekina. Taigi katalikybė — mūsų mokyklos bendruomenės esmė ir skir-tybė, idėja ir dvasia; ji persunkia tavo ir kitų, šičia esančių, darbą. O dirbti reikia ir reikės — daug.

5. *Vargo Lietuvėlėje*

Nuo žmogaus auklėjimo pradėdam atnau-jinti Lietuvą...

Aš, Telšių katalikų vidurinės mokyklos lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, turė-čiau kalnus versti. Vargo Lietuvėlę, jos žmo-nes, vadinasi, ir mane spaudžia ekonominiai sunkumai (sako, jie — ne patys svarbiausi). Ir pas mus atkeliauja pasaulio dvasią graužian-čios bacilos. Kaip išauginti idealizmą ne-pritekliuje arba nenormaliame turte? Nėr pinigų. Norint apsiginti save ir savo kūdikius nuo bado bei pridengti kūną koku rūbeliu, prisiglemži krūvas pamokų. Jos ir besotė buitis suryja visą tavo laiką. Sidabro gijų plaukuose vis daugėja, — rodosi, per anksti... Galva vis sunkiau bepakyla aukštyn. Į amžinąjį poilsį (ne iš gero gyvenimo, ne iš gero...) jau išlydėjai ne vieną, net jaunesnę už save pažįstamą mokytoją. Kiek išters tavo sveikata? Dvasia?

Ideali šių laikų Lietuvos mokytoja privalo pakelti gal net daugiau, negu jai įmanoma. Tai jos šventa pareiga. Girdi, privalo! Aukštyn žy-lančią galvą! Anava, žydrynėje Vilties Žvaigž-delė kaip spindi... Tegul padeda šitai mokyto-jai Dievas.

■ Lietuvos ateitininkų federacijos antrojo suvažiavimo dalyviai gruodžio 13 d. kreipėsi į naująjį seimą bei vyriausybę, reikšdami viltį, kad bus tęsiami nepriklausomybės atstatymo ir valstybingumo tvirtinimo darbai, toliau kuriama demokratinė ir teisinga visuomenė. Ateitininkija pasiryžusi ugdyti dvasines, kultūrinės ir tautines vertybes. Prašė leisti demokratiškai veikti visoms jaunimo organizacijoms.

■ Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacija, įkurta kun. Prano Masilionio, SJ, su visomis postulantėmis dabar turi daugiau kaip šimtą narių. Jos pamaldžios kaip kontempliatyvinės karmelitės ir veiklios kaip jėzuitai, kaip jų įsteigėjas. Jos daug nuveikė, kai okupantai komunistai naikino vienuolynus ir kalino vienuoles. Jos mokė vaikus ir kitus religinių tiesų, kur galėjo, pavadavo kunigus, drauge vesdamos gilaus pamaldumo gyvenimą. Joms privaloma kasdien pusė valandos mąstymo, kasdien kalba tris rožinio dalis. Dabar jos daug jungiasi į “Caritas” labdaros veiklą.

KAZYS BRADŪNAS

PRISIKĖLIMAS

Pro ežero rūkus į kitą pusę
Neprasiskverbia akys ir gana.
Bet jau suošia, susiūroja pušys —
Prasideda giedrėjanti diena.

Iš požemio išrieda saulė,
Tartum viščiukas iš kiaušinio...
Prisikėlimo laukei valandom.
Dabar klausaisi
Paukštės balso sidabrinio
Lyg Apreiškimo,
Rašomo gaidom.

VELYKŲ ŽAIDIMAI

Tik paragauki
Juodos, raugintos duonos
Su baltu ir prėsku
Velykų sakramentu.

Tik išvynioki vėsią
Budynių drobę
Su saulėje šildytais
Pirmagimio marškinėliais.

Tik pažiūrėki —
Mirtis ir gyvybė,
Išbraižę kreida kvadratus,
Šokinėja šaligatvy.

NUSIPRAUSIMAS KELIONEI

Pabudau... Lyg vanduo teliuškuoja,
O vėjely ūbajuja kriauklė
Ir mano kojas mazgoja
Seniai numirusi auklė.

Vandeny mirguliuoja liepsnelė
Nuo kito, nuo tolumo kranto,
Giedodama auklė senelė
Mane šluosto ir varto
Ir sugobia į skarą —
Dabar man jos rankose gera.

KELIONĖ DELNU

Iš baisiai tolimų kraštų,
Iš ūkanų visatos,
Iš saulių, dar nesurastų,
Iš sielos kaip ant delno matos:

Gyvenimas lyg skruzdė skuba
Be nuostolių, be pelno.
Paduok man vabalėlio rūbą
Kelionei dideliu delnu.

RUDENS KELIU

O šitos dienos! O miškai!
Tylu ir auksu pamiglota.
Nešies ir jau neišlaikai,
Kas buvo Dievo dovanota.

Gal pamestą atras kiti
Ir įsidės į lauknešėlį,
Kur girių medžiai dar šventi
Ir tu geresnis jų šešėly.

*(Iš knygos "Duona ir druska", už kurią
autoriui paskirta 1992 metų Lietuvos valsty-
binė literatūros premija).*

DIEVUI - TAIP, BAŽNYČIAI - NE!

ALGIRDAS PALIOKAS, SJ

Kad nepasiklystum...

Tu rašai: "Savo klaidų nevedinu nuodėmėmis, nes darau viską sveiku protu ir remiuosi tik savo moraliniu kodeksu". Bet palauk! Kam reikia savo moralinio kodekso, jei jis paties Dievo duotas Dekaloge. Kadangi esi naujo moralinio kodekso kūrėjas, tuo pačiu esi ir naujo tikėjimo autorė. Tada toji būtis, su kuria bendrauji, jau nėra Dekalogo Autorius, o Tavo sukurta intelektualinė dievybė. Ar žinai, kad Bažnyčios įsakymai, postulatai, principai ir draudimai bei Katalikų Bažnyčios moralinė teologija išplaukia iš Dievo įsakymų, Kristaus mokslo, žodžiu — iš Dievo Apreiškimo. Nėra jokio reikalavimo ar draudimo, kuris nesisietų su minėtais šaltiniais.

Kas pašaukė mus iš nebūties į buvimą? Gal mes patys ar mūsų tėvai? Ne! Dievas yra mūsų Kūrėjas. Mes — visiškai nuo jo priklausantys jo kūriniai. Ar galima neklausyti Palaikančiojo mus buvime? Klausyti reikia ne vien todėl, o ir tam, kad mes būtume laimingi ir čia, ir ten. Kad visada teisingą kelią pasirinktume, kad apgaulingų vertybių nepalaikytume tikromis, kad lengvai galėtume pažinti Dievo norus, jo valią, Dievas davė mums įsakymus, įstatymus ir sąžinės balsą. Susipažinkime su jais.

Aukščiausias yra *amžinasis Dievo įstatymas*. Tai nuo amžių Dieve esantis planas, pagal kurį jis sukūrė visatą ir kūriniams paskyrė tikslą bei priemones tam tikslui pasiekti.

Prigimtasis įstatymas — tai į žmogaus prigimtį įdiegtas žmogui skirtasis amžinasis Dievo įstatymas. Neprotingose būtybėse jis yra kaip gamtos įstatymas, o protingose — kaip dorovinis, paprastai vadinamas prigimtuojų įstatymu. Prigimtasis įstatymas įsako tai, kas žmogui būtina, ir draudžia, kas žalinga.

Apreikštasis įstatymas apima tai, ką Dievas davė žmonijai per pirmuosius tėvus, patriarchus, Mozę ir savo Sūnų. Jį sudaro Senasis ir Naujasis Įstatymas. Senojo Įstatymo uždavinys buvo paruošti išrinktąją tautą ir žmoniją atpirkėjo atėjimui. Naujajį įstatymą davė įsikūnijęs Dievo Sūnus. Pastarasis apima dorovinius nuostatus, priemones žmogaus pašventimui ir patarimus dvasiniam augimui.

Bažnyčios įstatymai pritaiko laikui ir vietai prigimtąjį ir Dievo apreikštąjį įstatymus. Kad būtų kas žmonėms vadovauja jų kelyje į tikrą laimę, Kristus įsteigė Bažnyčią žodžiais: "Ir aš tau sakau: tu esi Petras — Uola; ant tos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir pragaro vartai jos nenugalės. Tau duosiu dangaus karalystės raktus; ką tu suriši žemėje, bus surišta ir danguje" (Mt 16,18-19). Tuo Kristus suteikė popiežiui ir Bažnyčiai galią valdyti, mokyti ir pašvęsti.

Valstybės įstatymai skirti visuomenės gerovei ir jos apsaugai. Valstybės įstatymai, einą prieš prigimtąjį ir apreikštąjį, žmogaus nesaisto.

Apie įsakymus trumpai: įstatymo autorius turi teisę leisti įsakymus.

Sąžinė yra asmeniškasis žmogaus patarėjas. Kai įstatymai ar įsakymai ko nors neapsprendžia, kai nežinome kaip pasielgti, juk ne kiekvienas žmogus — teologas, savo valią Dievas praneša vidaus balsu. Sąžinė — tai žmogaus prigimties galia, kuri prieš veiksma parodo, ar jis geras, ar blogas. Ji skatina gera daryti ir blogo vengti, o po veiksmo už gera giria, už bloga peikia. Nors sąžinė yra proto veiksmas, apsprendžiantis konkretaus veiksmo dorumą, tačiau šiame sprendime taip pat dalyvauja valia ir jausmai.

Ar visada sąžinė pasako tiesą? Taip, jei ji yra teisinga, tikra ir jautri. Tokia sąžinė ugdo-

ma, gilinantis į Bažnyčios mokymą ir vykdamas jo reikalavimus. Jei žmogus nepaiso doros mokslo ir sąžinės rodomo kelio, sąžinės teisingumas silpnėja ir gali net visai išnykti.

Pasiaiškiname terminus. Sąžinė teisinga, jei jos sprendimai visada sutinka su Dievo valia. Sąžinė tikra, kai ji nesvyruodama sprendžia apie dorinę veiksmo vertę. Jai priešinga abejojanti sąžinė. Sąžinė jautri, jei greitai įvertina veiksmo dorumą, jei griežtai reikalauja daryti gera, o pikto vengti. Jai priešinga atbukusi sąžinė.

Kada sąžinė klaidinga? Kai jos sprendimai nesutinka su Dievo reikalavimais, jo nustatyta tvarka. Tokia sąžinė draudžiamus veiksmus laiko leistiniais, o sunkias nuodėmes

— lengvomis arba visai ne nuodėmėmis. Kas gali ją iki tokio laipsnio iškreipti? Kiekviena yda, jei su ja nekovoja, jei nepaisoma sąžinės įspėjimų, teisingą sąžinę padaro klaidinga. Didelė dalis žmonių teisingą sąžinę prazudo jaunystėje nuodėmėmis prieš 6 ir 9 Dievo įsakymus. Kur Tavo klaida? Koks Tavo priešo vardas? Tavo laiško teiginiai? “Savo klaidų nevadina nuodėmėmis, nes darau viską sveiku protu ir remiuosi tik savo moraliniu kodeksu” rodo paslėptą puikybę, kurios nė nepastebėjai. Kiekvienoje nuodėmėje, pvz., Bažnyčios mokymo atmetime, glūdi daugiau ar mažiau puikybės, nes nuodėmę darydamas žmogus dažniausiai nė nesuvokdamas sako: “Neklausysiu! Nepaisysiu nustatytos tvarkos! Gyvensiu pagal savo norus, vadovausiuosi vien savo protu!” Betgi tai susišaukia su liuciferišku “Netarnausiu!” Ir paslėptai, ir aiškiai; ir tyliai, ir garsiai aidų aidais skamba ir sklinda šis bausis žodis mūsų žeme. Nė vieno žmogaus neaplenkdamas, šimtais kartų atmes-tas ir vėl sugrįždamas jis ragina paneigti į laimę vedančią tvarką, sukilti ir kautis su Dievu. Priešrevoliucinės Rusijos inteligentijos idėjas F. Dostojevskis išreiškė “Broliuose Karamazovuose” Ivano lūpomis: “Aš netikiu į tokį Dievą, kokį rodo Bažnyčia, nes toks jis man nepriimtinas: man nepriimtina daug dalykų, kurie priskiriami Dievui. Pavyzdžiui,

Sopulingoji Motina

Sassoferrato

man yra nepriimtina, kodėl Dievas, kuris laikomas geru ir visagaliu, leidžia nekaltiems, ypač kūdikiams, kentėti. Aš manau, — tęsė toliau Ivanas, — kad mūsų laikų žmonėms Kristus turėtų apsieikšti kitoks: turėtų daugiau taikytis prie žmonių psichologijos, būti praktiškesnis, daugiau atsižvelgęs į kintančias žemės gyvenimo sąlygas ir reikalavimus. Jis turėtų leisti patiems žmonėms tvarkytis ir spręsti savo gyvenimo problemas”. Tokios ir panašios mintys ruošė kelią sukilimui prieš esamą tvarką, iššaukė kruvinąją revoliuciją. Jų pagimdytas komunizmas stojo į atvirą kovą

prieš Dievą ir slaptą — prieš Dekalogą. Ir prirėkė milijonų gyvybių, kad žmonija praregėtų, kad būtų sustabdytas “rojaus” be Dievo ir nužmoginto žmogaus kūrimas, kad būtų sustabdyta sukilimo prieš Dievą ekspansija į pasaulį...

Kodėl Tau tai rašau? Kaip ten, taip ir Tavyje viskas prasidėjo nuo Bažnyčios kritikos ir nuo Dievo “perauklėjimo”. Ir kur viskas nuėjo... Savo priešą lengvai pažinsi. Jei nenorėsi priimti čia dėstomų teiginių, jei kritikuosi juos ir ieškosi kontrargumentų, tai ne TU, o Tavo puikybės tai darys. Priešingai, jei tai patarnaus Tau gairėmis į Tiesą, kurios nesąmoningai troškai ir ieškojai, jei pajusi, kaip viskas sustoja į savo vietas, džiauksis, laimėjai! Dar nepražudė Tavęs tas atkakliai siūlomas “netarnaui!” ir neidama į bažnyčią likai dar “vynmedžio šakele”. Bet nuo dabar Tau reikia apsispręsti. Tu nenurimai, ieškojai, ir Dievas atsilies. Sužinota tiesa įpareigoja.

Ar visada ir viską galima apspręsti pasikliaujant sąžine? Ne! Jokiu būdu! Visais atvejais ir visose srityse, kur tik yra įstatymai bei įsakymai, *pasirinkimo nėra*. Jei tik bandysi klausyti savo vidaus, tave lengvai gali suklaidinti piktojo įtaigus balsas, Tavo malonumų geidžiantys jausmai, Tavo valia, jei ji nėra laisva nuo ydingų polinkių. Tada pavojinga svarstyti, o reikia veikti, nes įstatymas yra įstatymas. Kaip gali klausyti ir mylėti jų Autorių, jei keiti jo nustatytą įstatyminę ir dorinę tvarką? Meilės Dievui definiciją pasakė pats Kristus: “Kas pripažįsta mano įsakymus ir jų laikosi, tas tikrai mane myli” (Jn 14,21). Kas nemyli, tas ir netiki!

Tavo naujoji patirtis: “pradedu giliau suprasti Dievą ir jo esmę” gali būti tikra, bet bus laikina. Nesi kalta dėl to įvykio, pakeitusio Tavo tikėjimą, todėl Dievas ir kompensuoja Tavo nutrauktą ryšį su Bažnyčia, tiesiogiai teikdamas Tavo sielai daugiau šviesos. Tačiau panašiai gali elgtis ir piktoji dvasia, kad užmaskuotų ir nuo Tavęs paslėptų klaidingus ir pražūtingus Tavo naujojo tikėjimo teiginius.

Nesustok!

Tai kas, kad turi naują tikėjimą, tai kas, kad sąžinė tyli. Praėjai gyvenime dar tik vieną dvasinio brendimo etapą. Jei eisi toliau teisingu keliu, įeisi į naujas Dievo pažinimo patirtis, teikiančias nepaprastos šviesos protui ir neišsemiamo dvasinio džiaugsmo. Norėtum paklausti: “O kurgi tas tiesiausias kelias į Dievo pažinimą?”

Tai buvo dar buldozerinio ateizmo laikais. Toks vienas buldozeriukas, studijuojąs Vilniaus universitete, kartą atburzgia į savo bažnytkaimio kleboniją “daryti tvarkos tame tamsybininkų lizde”. Trumpai, koncentruotai pradeda kalbėti, iš peties šveisdamas klebonui į veidą stipriausius ateistų argumentus. Po valandėlės pastarasis, nė kiek nepriblokštas ir net nesumišęs, klausia:

— Pasakyk, tamsta, kiek knygų esi perskaitęs apie tikėjimą?

— O, nemažai! Pagal mūsų programą visas ir dar viršaus, — atsako studentas.

— Kieno jos išleistos?

— Kaip kieno? Valstybinių leidyklų.

— Taigi, brole, skaitei ateistinės valstybės ateistines knygas. Teizmas ir ateizmas yra du vienas kitam diametraliai priešingi dalykai. Norėdamas rasti tiesą, privalėjai bent jau susipažinti su kita puse. Sakyk, ar Bažnyčios prieškarinių ir pogrindyje savilaida išleistų knygų nesi skaitęs?

— Ne, nė vienos!

— Neįsiseisk, bet esi visiškai diletantas tikėjimo srityje. Todėl mums neįmanoma diskutuoti šiuo klausimu. Geriau pakalbėkim apie tai, ką tamsta supranti.

Parafrazuodamas atsitikimą, noriu ir Tavęs paklausti: kiek knygų esi perskaičiusi, prieš tapdama kunige? Besiruošiantieji kunigystei studijuodavo 5, o dabar jau 6 metus. Per tuos įtemptų studijų metus įsisavinami vien pagrindų pagrindai, o visam kitam — visas gyvenimas.

Tavo nerimas, privertęs rašyti, — tai troškimo tiesos, tikresnės už tą, kurią turi, išdava.

PRIIMTI PER MIŠIAS KOMUNIJA, AR NE?

J. V.

Kai kam gali atrodyti keistas toks alternatyvus klausimas. Juk visuomet mums iš sąkyklų aiškino, kad, dalyvaujant Mišiose, labai patartina priimti ir Komuniją, nes tai yra Mišių dalis. Per Mišias nepriimant Komunijos, gali atrodyti, kad dalyvavimas Mišiose nėra visiškai tobulas, atrodo, lyg kažko trūktų. Tai yra tiesa.

Kaip Senajame testamente žydai, aukodami Dievui avinėlį, jį iškepavo ir patys valgydavo, tai ir Naujojo Testamento Avinėlis-Kristus yra Dievui aukojamas ir žmonių priimamas. Žmogus su Kristumi susijungia ir kartu su juo aukoja Dievui save patį. Tai yra tikrai gražu ir prasminga. Tai yra lyg tam tikras Kristaus įsikūnijimas žmoguje, o žmogaus — Kristuje.

Visiškai smerktina ir atmestina kai kurių žmonių nuomonė, kad, dažnai priimant Komuniją, ji žmogui nedaro įspūdžio, tampa lyg per daug kasdieniška, o kai priimi vieną ar du kartus per metus, tai jauti didesnę pamaldumą, dvasinį pakilimą. Be abejo, tokia galvose-

na yra klaidinga, nes Komunijos priėmimo reikšmė ir vertė nepriklauso nuo jausmo, nuo sentimentų, bet nuo aiškaus supratimo, kas yra Komunija ir ką žmogui reiškia ją priimti.

Tad Komunijos priėmimas per Mišias labai rekomenduotinas, bet vis dėlto norime labai rimtai pabrėžti, kad kartais žmogus nuo jos priėmimo turi susilaikyti, jeigu nesijaučia turįs gryną sąžinę, jeigu nėra jai tinkamai pasiruošęs. Norint vertai priimti Komuniją, yra dvi pagrindinės sąlygos: neturėti sunkios nuodėmės ir būti vieną valandą prieš Komuniją nieko nevalgius ir negerus, išskiriant paprastą vandenį. Žinoma, būtina pridėti dar ir trečią sąlygą — tikėti, kad priimi ne paprastą paplotėlio gabaliuką, bet patį Kristų, lyg pasislėpusį po duonos pavidalu. Jeigu tokio tikėjimo nėra, tai Komunijos priėmimas yra beprasmis ir neleistinas.

Dabar išpažinties mažai kas eina, bet komunijos — beveik visa bažnyčia. Galima manyti, kad kai kurie, nors nesijaučia pasiruošę, bet eina tik dėl to, kad eina ir kiti. “Nejaugi

Pirmai pradžiai išstudijuok, ne vien perskaityk, bent 5 knygas.

- Naujasis Testamentas
- Prel. Dr. F. Bartkus — Kan. Dr. P. Aleksa “Dievas ir žmogus”, Roma, 1953.
- Lellot “Gyvenimo problemos sprendimas”
- Prof. Kari Adam “Katalikybės esmė” Kaunas, 1936.
- J. Mičiulis “Bažnyčios istorija” 1935.

Kodėl Tavo dėmesį kreipiu į knygas? Jos didžiulė jėga. Ją įvertino ir gal juto visos bedieviškos sistemos. Todėl sovietijoje religinių

knygų leidyba buvo uždrausta. O buvo žmonių, kurie rizikavo ir nelegaliai stengėsi dauginti knygas. Dalis jų buvo susekti ir nuteisti ilgiems metams kalėti sovietiniuose kalėjimuose bei lageriuose. Ateistinis melas nebūtų galėjęs taip plisti, jei būtų buvusi prieinama tiesa. Kartą, kai aš dar už Tave jaunesnis buvau, vienas kunigas, parodęs savo religines knygas, pasakė: “Tai brangiau už auksą. Nes už rublius aukso gali nusipirkti, o tokių knygų — ne”. Dabar Tau viskas prieinama. Naudokis, auk didžiųjų vertybių pažinime ir eik tolyn į nuostabųjį Dievo pasaulį.

(Pabaiga kitame numeryje)

"RADIKALUS PASIRYŽIMAS"

CHIARA LUBICH

“Jeigu tavo dešinioji akis skatina tave nusidėti, išlupk ją ir mesk šalin” (Mt 5,29).

Toks paradoksiškas išsireiškimas, tipiškas Jėzaus stiliui, kreipia mūsų dėmesį į evangelijos radikalumą, kuris yra esminė sąlyga priklausymui jo Karalystei: tai reiškia, kad reikia turėti tvirtą ir nuoširdų pasiryžimą kovoje su nuodėme. Tai ir yra ištikimai radikali meilė gėriui, visiškai atmetanti bendravimą su blogiu ir reikalaujanti iš sekėjo pasiryžimo atsisakyti net brangiausių ir reikšmingiausių dalykų, jei jie dvasiniame kelyje galėtų vesti į nuodėmę.

Ši ištrauka turi būti suprantama kartu su kitomis, kuriose Jėzus sako, kad nuodėmė prasideda vidiniu apsisprendimu, o ne išoriniu veiksniu (Mt 5,27-28). Iš tikrųjų vien tik noras nusidėti jau yra nuodėmė. Jėzus įspėja, kad sąmoningas nevengimas nuodėmės, jau ir yra nuodėmė.

Nuodėmė negimsta pačiose aplinkybėse ar kame nors, kas nėra mūsų viduje, ji sukyla mumyse, mūsų širdy. Mūsų jautrumo dėka tam tikrose situacijose žmonės gali išprovokuoti ar sukurstyti mumyse nesuvaldomą pyktį, būdami skandalo priežastimi.

Mes nepajėgiame patys išrauti iš savo širdies nesuvaldomą pyktį, tai padaryti gali tik Dievo malonė. Bet mes kai ką ir patys galime: mes galime vengti ir šalintis nuo tų galimybių, kurios galėtų sukelti tokį pyktį. To Jėzus iš mūsų kaip tik ir nori. Jis užtikrina, jei mes tai daryti stengsimės, kad jis tikrai mums padės.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mažtomus žodžius? Visų pirmaisia priimdami su tikėjimu tą Jėzaus mokymą, kurį jis čia mažtomuose žodžiuose mums duoda.

Mes tikrai ir turime ryžtingai nutraukti ryšius su žmonėmis, situacijomis ir su visu tuo, kas galėtų būti mums skandalo priežastimi.

Tad pabandykime gyventi pagal čia mažtomus žodžius situacijose, kurias Jėzus čia ypatingai pabrėžia akies įvaizdyje. Mes negalime būti neatsargūs, bet turime suprasti kokią žalą daro televizijos ir radijo programos, kai kurie žurnalai, paveikslai, mados, kurių stebėjimas ir jais domėjimasis sukelia blogus troškimus, vedančius į nuodėmę.

Jei mes išmoksime domėtis tik tuo, kas mūsų dvasiniam gyvenimui reikalinga, mūsų intucija pasidarys aiškesnė ir grynesnė. Tada mes galėsime žiūrėti į pasaulį, žmones ir įvairius dalykus, Jėzaus šviesos ir laisvės veikiami. Jėzus juk ir sakė: “Kūno žiburys yra tavoji akis. Todėl jei tavo akis sveika, visam kūnui bus šviesu” (Lk 11,34).

Čia mažtomi žodžiai yra paimti iš Šventojo Rašto ir pateikiami mums kaip paskatiniimas ir pamokymas mūsų kasdieniniam gyvenimui.

Tų žodžių komentarai yra verčiami į 80 įvairių kalbų ir dialektų ir pasiekia per 13 milijonų žmonių visame pasaulyje. Juos garsina spauda, radijas ir televizija savo programose.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

aš vienas pasiliksiu suole, kai visi kiti eina?” —jie sako. Bet jeigu jauties, kad dėl kurios nors priežasties negali eiti Komunijos, tai turėk drąsos pasilikti suole. Juk niekas nežino, dėl ko tu neini, gali būti įvairių priežasčių. Negera, kai tvarkdariai, norėdami, kad viskas gražiai, tvarkingai atrodytų, beveik verste verčia iš kiekvieno suolo tvarkingai eiti prie Dievo stalo. Verčiau tenebūna tokios gražios tvarkos, bet tebūna kiekvieno žmogaus laisvė.

ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE

KUN. J. LAURIŪNAS, S J

Mišių Pradžia

Mes matome, kaip kunigas išeina šv. Mišioms. Prieina prie altoriaus, jį pabučiuoja, paskui persižegnoja ir sako “Viešpats su jumis”. Šv. Mišiose, ir bendrai religinėse apeigose, mes sutinkame daug ženklų, gestų, judesių, jie visi turi prasmę, reikšmę.

Priėjęs prie altoriaus, kunigas *nusilenkia* arba, jei yra altoriuje tabernakulis su Švč. Sakramentu, *priklaupia*.

Šv. Mišios prasideda altoriaus pagarbinimu.

Priklaupimas — tai pagarbos ir meilės pareiškimas. Aš pasidarau mažas, nusizėminu iš meilės. Tėvas, norėdamas pažaisiti su vaikiu, atsiklaupia ant žemės, pasidaro toks mažas kaip ir jo vaikas — šitaip jam geriau sekasi bendrauti su mažyliu. Kažką panašaus ir Dievas yra padaręs mūsų atžvilgiu. Šv. Paulius rašo: “Jis apiplėšė pats save, priimdamas tarno išvaizdą — jis nusizėmino” (Fil 2,7). Klaupdamas žmogus pareiškia, kad jis yra mažas prieš didįjį Dievą. Tokį gestą kildo pagarbos jausmas. Paulius rašė: “Jėzaus vardui turi klauptis kiekvienas kelis” (Fil 2,10). Jei senovėje žmonės klaupdavosi prieš imperatorių ar nugalėtieji prieš karo vadą, tai šiuo gestu krikščionys pareiškia, kad tik prieš vieną Kristų tinka ir yra prasminga klauptis.

Ankstyvoje krikščionybėje šis gestas buvo praktikuojamas kitokia forma — puolimu ant žemės: šitaip Dievas būdavo sveikinamas Jo namuose. Dabar taip daroma tik Didįjį pentadienį. Rytiečiai krikščionys vartoja gilų nusilenkimą, taip kad rankomis žemė siekiama. Visuose šiuose gestuose jaučiama pagarba ir meilė.

Altorius pagerbiamas dar antru gestu — pabučiavimu. Pabučiavimas išreiškia meilę. Rašoma apie pirmųjų amžių žymų krikščionį Origeną, kuris pabučiavo savo vaikučio krūtinę, kai šis buvo pakrikštytas — šitaip jis pagerbė jame esančią Šv. Dvasią. Viena moteris pasakojo, kaip mirštas jos vyras, jau nebegalėdamas kalbėti, bučiavo jai rankas, tuo norėdamas padėkoti už jos gerumą.

Altorius mums mena Kristų. Vienintelis krikščionybėje altorius yra Kristus, kuris yra atnašų aukotojas ir aukuras. Mūsų altoriai, kuriais naudojames, yra tik nuoroda tikrojo aukuro — altoriaus, kuriuo yra Kristus. Tad altoriaus pabučiavimas yra pagarbos ir meilės pareiškimas Kristui. Jei kariuomenėje priešaikos metu kareivis bučiuoja savo pulko vėliavą, tad juo labiau pabučiavimo yra vertas altorius. Evangelija primena mums Kristų kaip akmenį, kuris nors buvo atmetas, bet tapo kertiniu akmeniu (Mt 21,42). Bučiuojant altorių, pareiškama, kad Kristus mums yra viskas, todėl vertas aukščiausios pagarbos ir meilės.

Fariziejaus Simono namuose Kristus prikaišiojo: “TU manęs nepabučiavai!” Tuo tarpu nusidėjėlė moteris bučiavo Viešpaties kojas ir tepė kvepalais (Lk 7,37). Verta yra bučiuoti altorių.

Kartais altorius pagerbiamas ir trečiu gestu — smilkymu. Smilkalai — kvepiantys grūdėliai — jau žiloje senovėje vartoti Dievo pagarbinimui. Taip pat ir stabų garbinimui. Žydų tauta nemažai prisikentėjo, kai, svetimųjų pavergta, buvo verčiama berti

■ Petras Plumpa paskirtas Lietuvos vyriausybės patarėju Bažnyčios reikalams. Toks buvo kard. V. Sladkevičiaus pagedavimas.

smilkalus pagonių stabams... Kiek didvyrių, kurie atsisakė tai daryti, nors už tai apmokėjo kančia, laisve ir net gyvybe... XX amžius turi savo stabų ir jų garbintojų — mes garbiname tik Kristų! Gerbiame altorių, ant kurio būna šventieji Viešpaties pavidalai.

Rytų Išminčiai, aplankę Betliejuje vos tik atėjusį žemėn Dievo Sūnų, tarp kitų dovanų Jam davė ir smilkalo. Ant altoriaus vyksta naujas Viešpaties atėjimas — mes su pagarba Jį pasitinkame Jo laukiame. Rytų Bažnyčioje smilkymas ypatingai praktikuojamas, daugiau negu pas mus.

Evangelijoje rašoma, kaip Betanijoje Jėzus buvo priimtas — Jo kojos buvo pateptos brangiais kvapalais: “Namai pakvipo tepalais” (Jn 12,3). Tai bičiulių parengtas Jėzui priėmimas, vienas jų, Lozorius, kaip tik ir buvo Kristaus prikeltas iš mirties. Mums gi Jėzus yra pats brangiausias bičiulis.

Seniesiems smilkalai reiškia maldą: kaip iš sudegančių grūdelių kyla kvapūs debesėliai, taip ir žmogaus malda turi būti kvapni, kylanti iš meilės degančios širdies. Psalmininkas meldėsi: “Lyg smilkalo dūmai tekyla aukštyn mano maldos” (140). Šv. Jono apreiškime (8,3) skaitome: “Stovėjo angelas prie aukuro, laikydamas aukso smilkytuvą. Jam buvo duota daug smilkalų, kad jis aukotų juos su visų šventųjų maldomis ant auksinio aukuro priešais sostą. Ir pakilo smilkalų dūmai su šventųjų maldomis iš angelo rankų aukštyn, į Dievo akivaizdą”. Pirmieji krikščionys šiame angele įžiūrėjo Kristų: auksinis smilkytuvas

— tai Jo tyrasis kūnas, — Jis visos žmonijos vardu reiškia pagarbą ir meilę savo Tėvui. Panašiai ir kunigas, smilktydamas altorių, prašo, kad Viešpats priimtų visų susirinkusiųjų maldas.

Pirmieji krikščionys smilkaluose įžiūri ir antrą momentą: malonus kvapas turi priminti, kad ir mūsų gyvenimas turi skleisti malonų kvapą, malonų garsą. Šv. Paulius rašo: “Mes esame Kristaus aukos kvapsnis Dievui” (Kor 2,14). Panašų priminimą girdi jaunuoliai, primimą kunigystės šventimus: “Jūsų gyvenimo

tyrumas tebūnie Kristaus Bažnyčios atgaivinimas”. Visoks gyvenimo grožis ateina iš aukos, iš savitvartos, iš išsižadėjimo. Nesudegdami grūdėliai neskleis malonaus kvapo, žmogus, neatsižadėjęs savęs, neteiks kitiems džiaugsmo. Jei smilkytuve nebus ugnies, nedegs smilkalai, jei žmoguje nebus meilės, jo malda bus šalta, nuo jo sklis šleikštus egoizmo dvokas. Šiandien miestuose mes pasigendame tyro oro — jis užterštas smalkėmis, gamyklų atliekomis. Ir žmonių savitarpio santykiai gali būti suteršti žemų geismų, savimeilės dvoku. Smilkymas teprimena mums, kad turime kovoti už gyvenimo skaidrumą.

Popiežius Paulius VI kartą lankėsi Pietų Amerikoje pas indėnus — Kolumbijoje, Bogotos mieste. Ten vyko eucharistinis kongresas. Didžiulėje miesto aikštėje tyvuliavo susispaudusi minia. Daugiausia beraščiai žmonės, nemoką skaityti nei rašyti, neturį Gilesnio religinio supratimo. Bet tie žmonės žinojo, ko jie čia susirinko. Ant paukštinių matė baltą vyriausiojo Bažnyčios vyskupo figūrą. Įtempę dėmesį, jie laukė prasidedant šv. Mišių. Per garsintuvus pasigirdo jų gimtąja kalba šv. Tėvo balsas: “Vardan Dievo...” Kai tik minia pagavo pirmuosius žodžius, atrodo, kad okeanas suošė, subangavo: jie visi žegnojosi ir garsiai tarė: “Vardan Dievo Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios. Amen”. Pietų Amerika ir Roma susijungė bendram Triasmenio Dievo išpažinimui šv. Mišių pradžioje.

Šitaip šv. Mišios pradėdamos jau daugelį šimtų metų. Pirmieji krikščionys graikai sakydavo: *EIS TO ONOMA*, romėnai sakydavo: *IN NOMINE*. Mes, lietuviai, sakome: *VARDAN...* Pirmą kartą šiuos žodžius ištare pats Kristus, kai apaštalus siuntė į visą pasaulį mokyti ir krikštyti *Vardan Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios*. Koks gražus ir jaudinantis vaizdas, kai Dievo tauta žemėje šimtais ir tūkstančiais kalbų pradeda Kristaus auką tais pačiais žodžiais! Kieno kito vardu mes galėtume pasijusti vieningi, broliai širdy-

Švč. Mergelė Marija
Sandro Botticelli

je? Kartais girdime: “Respublikos vardu” “Įstatymų vardu” — taip skamba teismuose, parlamente.

Mes, krikščionys, visus svarbesnius savo gyvenimo žingsnius bei veiksmus pradame Triasmenio Dievo vardu, pradame kryžiaus ženklą, tad ir šv.

Mišias taip pradame.

Žegnone mes ne tik išreiškiame savo tikėjimą Švč. Trejybe ir mūsų atpirkimą Kristaus kančia ant kryžiaus, bet taip pat prisimename savo krikštą, kai mums Triasmenio Dievo vardu buvo suteikta aukštesnė, dieviškoji gyvybė, kai buvome įjungti į mirusį ir prisikėlusį Kristų.

Kryžiaus ženklas kaip maldos gestas krikščionių vartojamas labai seniai. II a. gyvenęs rašytojas Tertulijonas rašo, kad krikščionys dažna proga pažymi save ir kitus kryžiaus ženklą. Mums kryžius — kančios ženklas, bet nušviestas velykinio prisikėlimo šviesa, kaip sakoma šv. Mišiose: “Mes skelbiame, Viešpatie, Tavo mirtį ir išpažįstame Tavo prisikėlimą”. Šitaip kryžiaus ženklas mums primena, kad krikštu pradėjome naują gyvenimą, kad Viešpaties dovanos — eucharistinės vaisės mums ateina per Kristaus kryžių ir kad per jį mes žengiamo į savąjį prisikėlimą — į amžinąjį gyvenimą.

Tad kryžiaus ženklą visada darykime sąmoningai, mąstydami, ką darome; darykime neskubėdami, gražiai, pamažu, aiškiai, plačiai. Tai maldos gestas!

Taip pat tinka kryžiumi pažymėti ir kitus: migdomą ar kelionėn išleidžiamą vaiką, kuriamą ugnį, dirvon beriamą grūdą, krosnin šaunamą duoną. Taip darė mūsų tėvai ir seneliai. Dažna proga pažymėkime save ir kitus kryžiaus ženklą, pavesdami Viešpaties globai.

Altoriaus pagerbimu ir kryžiaus ženklą kunigas pradeda šv. Mišių Auką.

KELI ŽODŽIAI APIE ŽMONIŠKUMĄ

KUN. K.J. AMBRASAS, SJ

Pagarba

Dažnai kalbama apie prekių, kuro, pinigų, rūbų, tvarkos stygių. Tikrai, kas tiesa, tai tiesa, — trūksta. Ypač šiuo metu Lietuvoje ir kituose panašiuose į mūsų kraštą po socializmo padu pakliuvusiose šalyse. Tačiau labai gera prisiminti Č. Dikenso pasakytus žodžius vienam savo herojų, kai šiam buvo sakomi linkėjimai per jungtuves svečių lūpomis: jei sugebėsi savo žmonoje išsiugdyti tokių bruožų, kurių tikiesi, bandyk, bet jei nepasisėks, turėsi apsieiti su tais, su kuriais ją pamilai ir štai tokią vedei...

Jei sugeba tauta pakeisti savo gyvenimo ritmą, tvarką, ekonomiką ir daugel kitų pažangai trukdančių kliūčių, gerai. Tačiau jei ji tuo tarpu dėl kokių nors priežasčių šito padaryti neįstengia, turi gyventi taip, kaip įmanoma, kaip galima. Tik jokių būdu negalima užmiršti svarbiausio rūpesčio — mūsų dvasios. Dėl dvasinio deficito, dėl dvasinio turinio lėkštumo kenčiame ne vien tik mes. Kenčia tautos, dejuoja žemynai, liejasi kraujas ne vienoje šalyje, vyrauja smurtas, nesilaikoma minimaliausių žmoniškumo sąlygų, tarpusavio bendravimo normų.

Viena iš tų mūsų visų užmirštųjų, bet reikalingiausiųjų vertybių: pagarba Kūrėjui, pagarba kaimynui, savo šeimos nariui, viršininkui, pavaldiniui ir pagaliau pagarba net sau, nes mes, dėl savo aistrų, dėl savo išklibusių polinkių ir norų, dažnai puolame kur kas žemiau net už keturkojį. PAGARBA. Ant jos laikosi kiekvieno iš mūsų ramybė, vienybė, gerovė. Be pagarbos neįmanomas normalus šeimos, įstaigos, gamyklos, organizacijos, tautos ir visos žmonijos gyvenimas.

Kardinolas Neumanas, šis garsusis anglų teologas ir apologetas, yra gražiai pasakęs:

“Niekas tikrai kito nemyli, jei nejučia tam tikros pagarbos”. Jeigu draugai šio reikalavimo nesilaiko, jie dar gali gyventi, tačiau sielos vienybės ryšys bus jau nutrauktas... O ką mes darome? Kaip mes elgiamės su Dievu? Kiek šimtų milijonų planetos gyventojų be jo apsieina. Jo nemato. Nepaiso. Nori išvyti iš gyvenimo. Jį plūsta. Griežia dantį ir išdrįsta kelti net kumštį. Derėtų daugeliui ir kiekvienam iš mūsų prisiminti: Dievas aršus, bet ne maršus. O kaip su žmogum? Jau ganėtinai sutraukėm tuos pagarbos ryšius daugelyje šeimų. Vyras paskutiniaisiais žodžiais, o neretai ir lazda vaikų akivaizdoje vanoja savo žmoną, burnoja, įžeidinėja visus. O moterys irgi nepėsčios: papirosą įsikandusios, stiklelio dažnai neaplenkia, nei drovumo, nei pagarbos savo artimiausiems. Šitai daugelyje šeimų kasdien labadien stogas kilnojasi nuo nesiliaujančių barnių. O kaip reikia tarpusavio pagarbos įstaigoje, mokykloje, fabrike, susirinkime ir net... parlamente ar seime, bažnyčioje ir darbe. O kaip neretai elgiamės su tais, kurie ne tokia kalba šneka, kaip mes? Kaip mes pripratome lieti pamazgas ant kitų tautų sprando, ant viršininkų, ant pavaldinių, net ant savųjų! Ar atidžiau bent turime laiko pagalvoti: kokia mano šeima? kokia mano tauta? Koks aš pats? Ar suvokėme, ką reiškia graikiškas žodis *ekumeninis*. Graikiškai — *oikumene*. Lietuviškai — judėjimas dėl visų krikščioniškų bažnyčių susivienijimo. Tegul pirmiausia būna atstatytas ir sumegztas per kelias kartas nutrauktas ryšys su Dievu. Tebūna pakeisti mūsų santykiai su žmona, vyru, vaikais, kaimynu, bendradarbiu. Tegul atsiranda taip normaliam gyvenimui būtino raugo - *pagarbos* — pačiam sau, artimiesiems, kitaip manantiems, tikintiems ir ypač Dievui.

Tikriausiai gal jau ne vienas, vos tik perskaitęs šį žodį, ims ir pasipurtyt: man reikia imti, kas geriausia, gražiausia, naudingiausia, o čia — atsižadėti! Kur čia matyta? Gerai. Imkim. Pleškini, griaukim ardykim. Verskim pasaulį iš pačių pamatų, tik, deja, nemokam jo iš naujo pastatyti. Kas iš to anksti kėlimo, kad nėra Dievo padėjimo. Tatai totalitarinių režimų šūkiu, tatai diktatūrų kertiniai akmenys, kurie per keliasdešimt metų subyrėjo, bet daugel kas net ir šiandien nedrįsta jų pakeist ir įsidėt naujų. Kai kam tatai nenaudinga. Pelningiau ir aktualiau šen ten palaikyti karo židinius, sukelti riaušes, kruvinus susidūrimus, sudaryti etninę, politinę, ekonominę ar nacionalinę įtampą.

Štai kodėl ypač šiuo metu kuo toliau, tuo dažniau ir garsiau reikia kalbėti apie atsižadėjimą. Ir ne tik kartoti, reikia tiesiog pradėti nuo savęs. Atsižadėti nesantaikos, kurstymo, apkalbų, vaidų, gobšumo, grubumo, nepagarbos, nihilizmo, kuris lenda pro kiekvieną modernaus žmogaus mąstysenos plyšelį. Atsižadėti tos broližudiškos nesantaikos tarp partijų, grupuočių, Bažnyčių. Atsižadėti nuo to, kas žemina ne tik krikščionio, bet net kiekvieno žmogaus, kuris nori vadintis tuo garbingu žodžiu, vardą.

Auklėjimas ir saviaukla reikalinga ne vien tik vaikams. Mes visi be perstojo turime būti Dievo mokyklos mokiniai. Ir turėtume trokšti, turėtume stengte stengtis sėdėti toje mokykloje ne paskutiniuose, bet pačiuose pirmuosiuose suoluose ir būti pačiais uoliausias, pačiais stropiausias mokinius. Juo geresni ir pavyzdingesni mokiniai mes šioje mokykloje būsime, tuo pavyzdingesni mokytojai galėsime tapti. Tačiau šitoji mokykla reikalauja daugel ko išsižadėti. Gaila, skaudu ir liūdna, kad šis žodis daugeliui yra svetimas, nepriimtinas, baugus.

Bažnyčios, panašiai kaip tų gatvės sankryžoje pakabintų šviesoforų arba reguliuotojo mostų paskirtis: signalinė lempa nesudaro

jokio pavojaus, ar gatvės eismo reguliuotojo mostas susigrūdusioms mašinoms. Jie tiktai nurodo, kada galima ar draudžiama važiuoti. Gali, nepaisydamas jokių įspėjimų ar draudžiamų ženklų ir signalų, rėžtis į kitų automobilių šoną ar priekį. Tačiau kokie tokio poelgio vaisiai?

Bažnyčia, irgi žmogui primindama tas gyvenimo, žmogaus elgesio taisykles, nepajėgia, negali žmogui uždrausti vienaip ar kitaip elgtis. Ji tiktai nurodo, įspėja ir paaiškina: taip galima, reikia ar draudžiama. Štai kodėl net jau garsusis senovės mąstytojas Seneka pasakė: savęs atsižadėjimas — pats geriausias turtas. O argi šeima, gerai išauklėti vaikai, taikus sugyvenimas nėra atsižadėjimo vaisius? Štai kodėl tikrasis gyvenimas prasideda ten, kur prasideda atsižadėjimas. Nebe reikalo Levas Tolstojus pasakė: mokyti, kokios yra vabzdžių rūšys pasaulyje, tyrinėti saulės dėmes, rašyti romanus ir operas, — galima be kančių. Tačiau išmokyti žmones išganymo, kurio esmė sudaro savęs atsižadėjimas ir tarnavimas artimui, be kančios neįmanoma.

Šio mokslo be atodairos skelbti negalima be atsižadėjimo. Ne veltui Kristus mirė ant kryžiaus, ne veltui kančių auka nugali viską. Taigi tiek kiekvienos Bažnyčios, tiek tautos, tiek ir kiekvieno žmogaus gyvenime ateitis giedrės, sėkmė ir tarpusavio supratimas tiktai tada didės, kai Dievo rankose laikomose svarstyklėse kiekvieno mūsų asmeninis atsižadėjimas nusvers egoizmą, savanaudiškumą. Tad rinkimės šiandien. Ryt jau gali būti vėlu.

■ Vilniuje yra katalikų unitų bažnyčia, kurią lanko apie 100 unitų, esančių vienybėje su Romos katalikais. Čia kuriasi ir bazilijonų vienuolynas. Unitai turi ir vieną paskelbtą šventąjį — Juozapą Kuncevičių, buvusį Švenč. Trejybės arkivyskupą. Technikos universitetas laiko užėmęs bazilijonų vienuolyno patalpas, o buvusiam bazilijonų moterų vienuolyne yra įsikūrusi Lenkijos pasiuntinybė. Unitai, nors yra vienybėje su Romos katalikais, bet yra gavę teisę savo apeigose išlaikyti daug savitumo.

BARBORA ŽAGARIETĖ

ALGIRDAS NARBUTAS

Žagarė. Kas ji? Kur jos pradžia, o kur pabaiga? Pradžia. Taip, ji turėjo būti. O pabaiga? Ar miršta miestai? miesteliai? Taip — kaip ir žmonės, pilys, ežerai, net jūros... Bet yra žmonių, kurie nepamirštami, garbinami. Tokia yra Barbora Umiastauskaitė Žagarietė.

Nutiesę liniją žemėlapyje Šiauliai-Ryga, kiek piečiau linijos vidurio rasime Žagarę. Ji stovi Žiemgalos žemėje. Žiemgaliai — sena baltų gentis. Ryga — senas, žilas miestas. O Žagarė? Žagarė senesnė ir už Rygą. Istoriniuose šaltiniuose Žagarė minima 1253 ar 1254 metais. Ji ten vadinama Sagera.

XIII a. vidurys. Dabartinę Žagarę tada supo gūdžios girios, klampios pelkės, tik vakarinėj daly buvo kalvų virtinė. Ten ir stovėjo galinga kunigaikščio Žvelgaičio pilis. Netoli buvo ir dar viena kalvelė, spėjama, kad dirbtinė. Ant jos buvusi Raktuvės (Raktės) pilis — gal žvalgybinė, raktas gynybai nuo kalavijuočių riterių, įsikūrusių dabartinėje Latvijos teritorijoje. Ji stovėjo gal kilometro atstumu nuo senosios Žagarės. Margiris, Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Kęstučio karvedys, pavedęs savo kariui Kosčiuskai pastatyti Raktuvės pilį. Lenkijos ir Lietuvos karalius Vladislovas Jogaila statytojui pilį ir padovanojęs. Vėliau ją paveldėjo bajoras Umiastauskas. Umiastauskai — sena, garsi didžiūnų giminė. Jos nariai XVI a. unijinės Lietuvos valstybiniame aparate ėjo įvairias pareigas. Umiastauskas ir pradėjęs statyti kai-riajame Švėtės krante senąją Žagarę. Kiek vėliau dešiniajame krante statėsi naujoji Žagarė.

Umiastauskų šeimoje augo vienturtė dukra Barbora. Nėra žinių apie jos motiną, kuri mirė anksti palikdama mažą dukrelę pamotei. Antroji Umiastausko žmona buvusi labai ne-

dora ir žiauri. Apie ją nei padavimuose, nei istorijoje nėra išlikusių jokių žinių, kaip tik tas faktas. Galima įsivaizduoti, kad jaunutėi Barborai teko daug iškentėti despotiškos moters globoje. Barbaros motina turbūt buvo labai religinga ir ankstyvojoje vaikystėje spėjo įskiepyti dukters sieloje gilų pamaldumą, nes Barbora pasižymėjo ypatingu pamaldumu. Pagal senų žagariečių pasakojimą, dažnai net pusę kilometro eidavusi į bažnyčią keliais. Prieš altoriaus tabernakulį meldavosi iki užsimiršimo. Be abejo, toks podukros gyvenimo stilius erzino kilmingosios bajorės išdidumą. Ji neapkentė jos ir įvairiausiai būdais apsunkindavo kantrios ir tylios mergaitės gyvenimą.

Būdama labai geros, jautrios širdies, Barbora mylėjo vargšus ir ligonius, užtardavo skriaudžiamus baudžiauninkus. Atrodo, kad Umiastauskų dvare nebuvo užsiimama labdaryste, ir savo mielaširdingumą Barborai tekdamo slėpti nuo tėvo ir ypač nuo pamotės akių.

Vos subrendus jaunoji Barbora bandė išsiveržti iš palaido dvaro kasdienybės. Ieškodama ramybės ir Dievo artumo, stojo į benediktinių vienuolyną Rygoje. Šis jos žingsnis, be abejo, sukėlė didelę audrą Umiastauskų dvare. Nesinori tikėti, kad Barborą būtų mielai paaukojęs Dievo tarnybai jos tėvas — ji buvo vienintelė jo turtų paveldėtoja. Tėvai būtų geriau sutikę išleisti ją kad ir už vidutinio bajoro, negu matę vienuolės rūbais. Apie Barbaros buvimą Rygos vienuolyne liudija senose archyvo knygosose rastas pažymėjimas. Bet šis bandymas užsidaryti vienuolyno celėje nepavyko, ir jaunoji bajoraitė skaudančia širdimi turėjo grįžti į šeimą. Dėl to galėjo būti dvi priežastys: nestipri sveikata ir nuolatinis tėvo priešinimasis pasirinktam luomui.

Umiastauskų šeimoje nebuvo krikščio-

niškų dorybių dvasios, ir neaišku, dar kokiai didikų grupei jie priklausė — katalikiškajai ar protestantiškajai.

Niekada neišaiškinsime, kokie planai ir siekiai buvo jaunosios Umiastauskaitės, grįžus į pasaulietinį gyvenimą. Nėra abejonės, kad būdama turtinga ir, kaip sako padavimas, labai graži, turėjo šimtus progų padaryti puikią karjerą. Neabejotinai turėjo slaptų ir viešų gerbėjų, svajojusių susigiminiuoti su garsia didžiūnų šeima. Kiek ji turėjo pakelti bandymų ir sunkumų šiame gyvenime, — lieka paslaptis. Mes apie tai galime spręsti iš jos pomirtinės galybės — garsių stebuklų, kuriuos savo nuopelnais laimėjo pas Dievą.

Labai neilgas buvo Barbaros gyvenimas — šviesus, tyras žybtelėjimas ir didis heroizmas, apvainikuotas šventumo ir kankinės šlove. Ji žuvo savo garbę gindama nuo nedoro tėvo kėslų... Gelbėdamasi nuo baisaus pavojaus, išsoko pro langą iš antro aukšto. Tai galėjo įvykti gal XVII a. pradžioje.

Senuose raštuose randame žinių, kad kūnas buvo palaidotas Butlerių dvaro rūsyje, Žvelgaičių kaime, pusantro kilometro nuo Žagarės miestelio. Žmonės rūmų griuvėsių vieną rūšį ir vadino “Barboros skiepu”. Vėliau ji buvusi palaidota bendrose kapinėse. Tačiau vis sklindant garsui apie jos dorybes ir stebuklus, liaudis pradėjo reikalauti didesnės pagarbos šventiesiems palaikams — kad perkeltų jos karstą į bažnyčią. Karstas su iškilme buvo pervežtas į bažnyčios požemį.

Taigi liaudis jau nuo seno garbino Barbarą Umiastauskaitę, net nesiteiraudami, ar Bažnyčia yra ją pripažinusi palaimintąja. Tie tiesiog ją taip vadino. Žmonės ypač stebino faktas, kad Barbaros kūnas negedo. Vietinės pamaldžios moterys retkarčiais pakeisdavo jos baltus rūbus, kai šie prarasdavo savo šviesumą.

Barboros Umiastauskaitės gyvenimas ir jos pomirtinis likimas turi ir legendinio pasakojimo elementų.

Teigiama, kad Barbora gyvensi ir mirusi XVII amžiuje. 1595 m. minimas Jonas Umiastaus-

tauskas kaip karališkųjų Žagarės žemių ekonomas — administratorius. Rašoma, kad apie Barbaros šventą gyvenimą 1755 m. Romai pranešė Žemaičių vyskupas M. Tiškevičius. 1655 m. švedų sukulto gaisro metu iš pelenų buvęs ištrauktas dar nesudegęs jos kūnas. Vyskupas rašė: “Rankos ir kojos tarytum gyvos, jas galima lankstyti”. Tokia Barbora buvo atgal patalpinta į bažnyčios rūšį. Žmonės lankė Barbaros karsto vietą, meldėsi, ir buvo skelbiami pagijimai. Vyskupas Tiškevičius užregistravo septynis pagijimus. Paminėtina, kad medinė bažnyčia sudegė 1605 metais, tačiau švedams 1625 m. užėmus visą Kuršą ir Žiemgalą, o 1655 m. liepos-rugpjūčio mėn. ir vakarinę Lietuvos teritorijos dalį, galėjo bažnyčių aplankyti ir nauji gaisrai.

1876 m. apie Barbarą vyskupo fiksuotas faktas mini ir Kauno gubernatorius. Jis rašė: “Numirėlė savo išvaizda maždaug 20 metų moteris ar mergaitė, vidutinio ūgio, jos veidas ir rankos juodos spalvos ir ne visai išlaikiusios savo natūralią formą (...). Tą lavoną vietos ir apylinkių gyventojai laiką šv. Barbaros relikvijomis (...) Pasakojama, kad esą tai Barbora, pavarde Umiastauskaitė, buvusi vietos gyventojų kilmės ir buvusi jos pačios tėvo nukankinta už tai, kad nesutiko su juo nusikalsti skaistybei (...). Vietos gyventojų pareiškimais, Barbaros užtarimu patirta stebuklų”.

Carinė Rusija pradėjo persekioti Barbaros kultą. Iki tol jos nelietė nei prancūzai, nei vokiečiai. 1876 m. Kauno vicegubernatorius Riškovas specialiu raštu kreipėsi į Žemaičių vyskupijos valdytoją vyskupą A. Beresnevičių, kad uždraustų tikintiesiems lankyti Umiastauskaitės karstą ir dėti aukas. 1885 metų rugpjūčio 31 d. Kauno vicegubernatorius rašė Žemaičių vyskupui M.L. Paliulioniui, jog Žagarės klebonas skelbė žmonėms Barbaros Umiastauskaitės šventumą ir leidžiąs garbinti jos palaikus. Į vyskupo paklausimą Žagarės klebonas kun. S. Limaževičius atsakė, kad žmonės, ligų varginami, padarė įžadus ir pasimeldę, išgiję. Tas pats klebonas rašęs, kad

vyskupas M. Valančius atsiuntęs jam knygą užrašinėti Barbaros stebuklus, kurių jau 87 įtraukęs į tą knygą. Matyt, vyskupas M. Valančius ruošėsi pradėti Barbaros Umiastauskaitės beatifikacijos bylą.

Joniškio rusų žandarai įsakė Barbaros palaikus visiškai užmūryti bažnyčios rūsyje. Valdžios spaudžiamas vyskupas tuo reikalu pasiuntė į Žagarę Šiaulių dekaną Tomkevičių. Po to rūsys buvo užmūrytas, o langelis užtaisytas tankiomis grotomis, bet žmonės vis tiek meldėsi prie rūsio langelio, darė apžadus ir Barbarą laikė šventąja. Bažnyčioje prie altoriaus buvo prikabinėta daugybė votų — padėkos ženklų už išgijimą.

1897 metais liepos 10 d. caro įsakymu valdžia pradėjo duoti leidimus statyti Lietuvoje katalikų bažnyčias. Dėl to rūsys buvo atidarytas ir Barbaros karstas jau netrukdomas visą laiką buvo lankomas maldininkų ir nuolat garsėjo stebuklingais įvykiais.

Šio straipsnio autorius prisimena, kad Antrojo Pasaulinio karo metu, vokiečių okupacijos metais, Barbaros Umiastauskaitės palaikai gulėjo stikliniame karste senosios Žagarės bažnyčios nedideliame rūsyje. Matėsi jos rankos ir dalis veido. Apie karstą raudonų plytų grindyse buvo įdubęs takelis. Tai kiek žmonių čia ėjo keliais ir meldė malonės! Ir gimnazijos mokiniai ypač prieš egzaminus gausiai lankydavo Barbarą Žagarietę, eidami keliais, meldavosi, kad sėkmingesni būtų egzaminai.

1963 metais balandžio 2 d. sovietinė valdžia uždarė senosios Žagarės bažnyčią, o Barbaros palaikus nežinia kur išgabeno.

Rašoma, kad gal palaikus sunaikino. O prieš tai juos tyrinėjusi keturių gydytojų komisija. Gyventojų tarpe sklido žinia, kad buvusi rasta per šimtmečius sunykusi širdis, plaučiai ir kitos kūno dalys.

Nors jau trys dešimtmečiai, kai bažnyčios rūsys tuščias, žagariečiai tiki, kad Barbora nesunaikinama, kažkur slepiasi ir sugrįš į savo garbingą vietą. Inicijavus ir veiklus dabartinis Žagarės klebonas kun. L. Čechavičius ne

tik remontuoja, restauruoja visas Žagarės bažnyčias, bet ir rūpinasi, kad Barbora Žagarietė grįžtų pas žagariečius. Jo žiniomis, 1963 m. į Žagarę buvo atvykę tuometinis Vilniaus Universiteto medicininės ekspertizės katedros vedėjas prof. J. Markulis, ateistinio muziejaus direktorius Markonis ir architektūros paminklų bei muziejų apsaugos viršininkas J. Glemža. Pastarojo teigimu, Barbaros Umiastauskaitės palaikai buvo tikrinti vietoje ir palikti. “Tarybų Lietuvos enciklopedijoje” (1986. Ilt.) rašoma, kad prof. J. Markulis ištyrė K. Donelaičio, Barbaros Radvilaitės ir Žagarės Barborytės palaikus.

Klebonas kun. L. Čechavičius iš kai kurių šaltinių sužinojęs, kad Barbaros palaikai vietos valdžios buvo palaidoti Žagarės latvių kapinėse, tad žagariečių tikėjimas gali būti vaisingas.

Brošiūrėlėje “Barbora Žagarietė” (1985) pateikiami 1833-1867 metais surašyti į “Autentiškai patirtų palaimintosios Barbaros stebuklų” knygą pagijimai. Minimi trys žmonės (Juozas Viršila, Antanas Šinkevičius, zakristijonas Feliksas Masciskis), kurie klausėsi ir paskui liudijo, kad žmonės, atvykę į Žagarę atlikti įžadų, patys pasakojo savo išgijimą. Brošiūrėlėje rašoma, kad pagijimai yra reikšmingi, turint mintyje pagijusiųjų dvasioje veikusias religines ir psichologines jėgas. Štai keletas iš anų ir šių laikų aprašytųjų stebuklų.

Pagijimai

1856.IV.26. Barbora Paltakaitė iš Vaiguvos turėjo pritrauktą koją. Padarius Barbarai įžadą, tuojau pasijuto geriau ir pajėgė ateiti į Žagarę įvykdyti įžado.

1859. VII. 27. Petronėlė Čarkauskaitė iš Garnėnų metus buvo akla. Padarius įžadus palaimintajai Barbarai, jos akys tiek pagerėjo, kad ji pati galėjo ateiti į Žagarę be vadovo. Taip ji pasipasakojo prieš liudytojus po išpažinties.

Vienas 24 m. vyras Pumpėnų par. Pasvalio raj. susirgo sąnarių liga — sutraukė abi

kojas, visai nebegalėjo vaikščioti. Išgirdęs apie Barborą, su arkliais (pokario metais sunku buvo gauti transporto) po trijų dienų kelionės atvyko į Žagarę. Su dideliu vargu brolis nutempė ligonį pas stebuklingąją Barborą. Prie bažnyčios rūsio durų visi ilgai meldėsi, dėjo aukas. Ligonis su savo palydovais grįžo toks pat prie vežimo, nė kiek nejausdamas geriau. Jo globotoja M. Drigotaitė pasiteiravo, argi nė kiek nesijaučiąs geriau. Visų atsakymas buvo: “Ne. Tokia Dievo valia”. Susitvarkę išvyko namo. Kai įvažiavo po trijų dienų į savo kiemą, ligonis pajuto kažkokį šurpą ir nepaprastą jėgą kūne. Jis ištiesė sutrauktas kojas ir pats išlipo iš vežimo... visiškai sveikas. Sekančiais metais išgydytasis nuvyko į Žagarę padėkoti stebuklingajai už malonę.

Štai dar vienas Žagarės miestelio pasakojimas: “Tai buvo 1938 m. Viena keleivė užėjo į mano tėviškę, Gruzdžių valsčiuje, Mykolaičių kaime, pas mano tėvus Oną ir Jurgį Vasiliauskus. Ji prašėsi nakvynės. Tėvai priėmė. Ta moteris pasakojo, kad esanti labai pavargusi, nes iš Kauno einanti pėsčia į Žagarę pas Barborą ir nešanti aukų — šilkinę suknelę stebukladarei apvilkti už gautą sūnui kunigui sveikatą. Jis sirgo sunkia liga — gerklių tuberkulioze. Jau ir tyliai kalbėti vos pajėgė, nebegalėjo eiti pareigų. Gydytojai nieko negalėjo padėti, ir liko laukti mirties. Kažkur nugirdęs kalbas apie Žagarės Barborą, pasižadėjo, jei pasveiks, pėsčias iš Kauno į Žagarę nunešti stebuklingajai Barbora šilkinis rūbus. Ta intencija kunigas meldėsi devynias dienas ir pasveiko. Pradėjo normaliai kalbėti. Ligos neliko nė pėdsakų. Kunigo motina pasisiūlė sūnui patarnauti, pati nešė rūbelį visą laiką pėsčia”.

Žymus išgijimas Žagarėje įvyko 1955 m., esant klebonu kun. Povilaičiui.

Vieną dieną ateina į kleboniją ligonė

dvių vyrų už parankių vedama ir prašė kleboną, kad atrakintų rūšį, kur buvo Barboros palaikai. Jis atidarė rūšį. Ligonė jėgusi puolė ant kelių, rankomis apkabino Barboros karštą ir ėmė garsiai verkti, šaukdamą: “Šventoji Barbora, tu man sveikatą gražinai, atvykau tau padėkoti”. Tie vyrai, kurie atvedė mergaitę, į rūšį nėjo ir nesimeldė. Pasirodo, jie buvo aukšti tarnautojai. Kai vėliau paaiškėjo, tai buvo jos broliai, gyvenantys Vilniuje, kurie ją atvezė į Žagarę, karštai sesers prašomi. Mergina sirgo vėžiu, ir gydytojai jai numatė tik dvi savaites gyventi. Jos kūnas buvo tarsi viena žaizda, vietomis net kaulai buvo matyti. Kažkas jai atnešė rūbo skiautelę nuo Barboros palaikų, kaip relikviją, ir patarė pradėti noveną į stebuklingąją Žagarietę. Baigiant noveną, jos sveikata pradėjo greitai taisytis. Žaizdos gijo, atsirado nauja oda. Po novenos ji pradėjo vaikščioti. Praėjus dviem savaitėm, broliai, atvažiavę iš Vilniaus sesers laidoti, rado ją pasveikusią ir vaikščiojančią. Tik buvus taip nusilpusi, kad pati viena niekur negalėjo važiuoti, ir taip už pažastų vedama ji atvyko į Žagarę padėkoti geradarei už stebuklingą sveikatą. Šį faktą pats klebonas Povilaitis papasakojo per pamokslą. Paskui pats dėl to nukentėjo nuo valdžios ir galbūt pagreitino bažnyčios uždarymą.

Brošiūrėlėje sakoma, kad tai tik keletas epizodų.

O senosios Žagarės bažnyčioje buvusi protokolų knyga žuvo Antrojo Pasaulinio karo metu.

Naudota literatūra:

1. Brošiūra. Vaidilutė, “Barbora Zagaraitė” 1985 m.
2. “Tarybų Lietuvos enciklopedija” 1986 D t.
3. Laikraštis “Šiaulių kraštas”, 1992.XI.7.
4. Lietuvos istorija.
5. Žagarės gyventojų ir str. autoriaus prisiminimai.

■ Senojo Testamento istorines knygas verčia ir spaudai ruošia kun. Antanas Rubšys. Jo išverstos pranašų knygos jau išspausdintos. Kalbą lygina rašytojas J. Jankus. Išleis prel. V. Balčiūno vadovaujama leidykla “Krikščionis gyvenime”.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, SJ

Pavadinimų rašymas su kabutėmis

Nijolė Sližienė

Su kabutėmis rašomi vadinamieji simboliniai pavadinimai. Juos sudaro žodžiai, vartojami perkeltine reikšme. Be kabučių jie reikštų visai kitą daiktą. Pavyzdžiui, žodis *Vilnius* reiškia miesto pavadinimą (*sostinė Vilnius, Vilniaus miestas*), o parašytas su kabutėmis jis gali žymėti visai ką kita: *viešbutis "Vilnius"*, *kinas "Vilnius"*, *albumas "Vilnius"* (arba *"Vilniaus" viešbutis, "Vilniaus" kinas, "Vilniaus" albumas*) ir pan.

Simbolinių pavadinimų dabar vartojama daug ir įvairių. Pagrindinės jų grupės būtų šios.

a) Maisto ir technikos gaminių (prekių), kosminės technikos ir kt. įrenginių firminiai pavadinimai: saldainiai *"Burtininkė"*, *"Dubingiai"*, *"Paukščių pienas"*, duona *"Rugelis"*, šaldytuvas *"Snaigė"*, televizoriai *"Taurus"*, *"Šilelis"*, dviračiai *"Rambynas"*, *"Ereliukas"*, baldų komplektas *"Aitvaras"*, automobiliai *"Volga"*, *"Taurija"*, *"Latvija"*, dulkių siurblys *"Audra"*, kosminis laivas *"Sojuz-10"*, kosminė raketa *"Venera-7"*.

Raidinės santrumpos serijinių markių pavadinimuose rašomos be kabučių, pvz.: lėktuvai *Tu-104, Il-62*, automobilis *UAZ-469*, traktoriai *MTZ-82*, rotacinė mašina *3 RK*.

Maisto prekių pavadinimai, kuriais nusakomos tų prekių ypatybės, nėra simboliniai ir rašomi be kabučių bei mažąja raide (tekste); juos su-

daro tiesiogine, o ne perkeltine reikšme vartojami žodžiai, pvz.: *abrikosinis tortas, populiarusis tortas, mėgėjų sviestas, sostinės keksas, vengriški lašiniai, kaimiški lašiniai, kapoto kumpio dešra, olandiškas sūris, rusiškas sūris, indiška arbata, obuolių ir aronijos sultys*. Didžiąja raide jie rašomi tada, kai prasideda tikriniu vardu, pvz.: *Šėtos sūris, Kauno duona, Panerių dešra, Biržų alus*. Pastarieji pavadinimai skirtini nuo tokių kaip: *"Rambyno" sūris, "Biržų" mineralinis vanduo, "Dainavos" tortas*, kuriuose kilmininkas rašomas su kabutėmis, nes gali būti pakeistas vardininku: sūris *"Rambynas"*, mineralinis vanduo *"Biržai"*, tortas *"Dainava"*.

b) Spaudos leidinių, rašinių, paskaitų, meno kūrinių pavadinimai: romanas *"Balta drobulė"*, apysaka *"Sename dvare"*, apsakymas *"Rudens vakaras"*, laikraščiai *"Lietuvos aidas"*, *"Vilniaus laikraštis"*, Lenkijos lietuvių leidinys *"Aušra"*, rašinys *"K. Binkio poezijos meninės priemonės"*, albumas *"Vilnius"*, paskaita *"Baltų kultūros esmė"*, skulptūra *"Jūratė ir Kastytis"*, baletas *"Miegančioji gražuolė"*, kantata *"Gėlių kalbėjimas"*, simfonija *"Haroldas Italijoje"*, daina *"Šėriau žirgelį"*.

Muzikos kūrinių pavadinimai, kuriais nusakomos jų ypatybės, paskirtis, numeracija ir kt., nėra simboliniai ir rašomi be kabučių, pvz.: L. Bethoveno *Devintoji simfonija, Herojinė simfonija, Mėnesienos sonata*; J. Juzeliūno *Sonata smuikui ir fortepijonui*; J.S. Bacho *Kavos kantata, Mišios h-moli*, V.A. Mocarto *Simfonija Es-dur, Oginskio polonezas, Fausto kavatina* ir pan.

c) Įvairių renginių pavadinimai: Baltijos šalių konferencija *"Baltija, blaivėk"*, tarptautinė mugė *"Lietuvos verslas-92"*, mokslinė konferencija *"Tautinė aukštosios mokyklos koncepcija ir Kauno universitetas"*, festivalis *"Muzikinė kultūra šiandien"*, grožio konkursas *"Mis Lietuva-92"*.

d) Įstaigų, Įmonių, organizacijų pavadinimai: komercinis bankas *"Hermis"*, investicinė akcinė bendrovė *"Investicijos fondas"*, firma *"Nava"*, Vilniaus valstybinė gamykla *"Plasta"*, firminė parduotuvė *"Popierius"*, gėlių parduotuvė *"Eglė"*, knygynai *"Atžalynas"*, *"Nata"*, *"Knygų mainai"*, viešbučiai *"Lietuva"*, *"Vil-*

nius”, „Narutis”, meno galerija „Arka”, vyrų krepšinio komandos „Žalgiris”, „Statyba”.

Prieš simbolinį pavadinimą gali eiti ne tik bendrinės reikšmės nomenklatūriniai žodžiai, bet ir išskirtinės reikšmės tikrinis pavadinimas, kuris pats vienas galėtų būti vartojamas kaip oficialus tos įstaigos, įmonės, organizacijos, pavadinimas (jis, kaip ir simbolinis pavadinimas, rašomas didžiąja raide), pvz.: *Valstybinio socialinio draudimo valdyba „Sodra”, Vilniaus valstybinė eksperimentinė sportinių automobilių įmonė „Eva”.*

e) Kultūrinių augalų veislių pavadinimai:

slyvų veislės *‘Vengrinė’, ‘Greitutė’, ‘Viktorija’,* serbentų veislės *‘Juodžiai’, ‘Boskopo milžinai’,* obelių veislės *‘Baltasis alyvinis’, ‘Aukšis’, ‘Lietuvos pepinas’,* kviečių veislę *‘Akuatieji’,* svidrių veislę *‘Veja’,* dobilų veislę *‘Medūnai’.*

Pagal tarptautinį susitarimą augalų veislių pavadinimai išskiriami kiek kitaip negu kiti simboliniai pavadinimai, būtent viengubomis kabutėmis.

Tekste simboliniai pavadinimai visada skiriami kabutėmis, nesvarbu, ar jie eina su nomenklatūriniais žodžiais, ar be jų, pvz.:

Parduodame dviračius “Rambynas”, “Ereliukas”, “Kregždutė”. Tą pačią dieną “Vingio” stadione žais Lietuvos ir Latvijos olimpinės rinktinės. Mieste buvo įkurta valstybinė įmonė “Bikta”. Areštuotas “Veido” antrasis numeris. Elektrėnų “Energijos” sportininkams pergalės džiaugsmo neteko patirti. Dabar nebeturime savo scenoje nei “Eglės žalčių karalienės”, nei “Kastyčio”, nei jokio kito lietuviško kūrinio (pavyzdžiai iš periodinės spaudos).

Vartojami be teksto (iškabose, etiketėse, knygų viršeliuose, ant paveikslų ar po paveikslais ir pan.), simboliniai pavadinimai kabutėmis neskiriami. Kabutės reikalingos tada, kai jie eina su nomenklatūriniais žodžiais ir nėra išryškinti kitu šriftu, nauja eilute ir pan. Plg.:

Vilniaus valstybinė gamykla

PLASTA

Viešbutis NERINGA

Viešbutis “Vilnius”

Tiesioginės reikšmės pavadinimai kabutėmis niekada neskiriami, pvz.: *Lietuvos bankas, Vilniaus automatinis centras, Baltijos birža, Klaipėdos autoservisas ir pan.*

BURIASI SISTEMOS VETERANAI

Šiek tiek patriukšmavę dėl akademių ir bronzinių vadų bei generolų, nukeltų nuo postamentų, ir perspėję liaudį apie grįžtantį fašizmą, “sistemos” veteranai tyliai pasitraukė iš viešojo gyvenimo. Aktyvesnieji rado užuovėją tarsi specialiai jiems sukurtame jaukiame uoste — V. Petkevičiaus redaguojamoje “Opozicijoje” kiti paprasčiausiai pakabino savo medaliuotus švarkus į spintas, kažin ar betikėdami sulaukti renesanso. Tačiau jis atėjo kartu su Seimo rinkimų rezultatais, paskatindamas vėl telktis ir imtis veiklos.

Dar prieš Naujuosius metus telkimosi iniciatoriai ėmė skambinti Didžiojo Tėvynės karo veteranams, kviesdami atvykti į steigiamąjį susirinkimą. Jis įvyko. Suėję ordinų juostelėmis pasidabinę veteranai aptarė politinę padėtį, taip pat lietuviškai surašytus įstatus, pagal kuriuos žadama jaunimą auklėti patriotine dvasia, rūpintis veteranų materialine padėtimi bei socialinėmis garantijomis, saugoti kovų dalyvių atminimą.

Sambūrio nariai nutarė, kad vadinsis “Antrojo pasaulinio karo dalyviais antihitlerinės koalicijos pusėje”. Tačiau tarp jų netrūksta paprasčiausių pokario stribų. Sekretoriauja ir išdą tvarko buvęs LKP Kauno rajono sekretorius M. Filipavičius. Organizatoriai paragino iš karto sumokėti visą metinį nario mokestį ir pervesti tuos pinigus A. Brazausko rinkiminei kampanijai remti.

Sovietinių veteranų surinkti pinigai, žinoma, ne ką tepridėjo prie A. Brazausko pergalės rinkimuose, tačiau energingos veteranų pastangos liudija, jog politiniai vekseliai jau paruošti — jei dar nepasirašyti. (Lietuvos aidas)

JAPONAI RENKA INFORMACIJĄ APIE LIETUVĄ

Lietuvoje kelias dienas viešėjo 23 žmonių delegacija iš Japonijos — bankininkai, pramonininkai, verslininkai. Jie keliauja po Rytų Europos šalis, jau buvo Vengrijoje, Lenkijoje, Čekijoje ir Slovakijoje. Iš Lietuvos japonai išvyko į Latviją, paskui keliaus į Estiją. Lietuvoje jie lankėsi Ekonomikos, Pramonės ir prekybos ministerijose, Lietuvos banke. Japonus domino, ar stabili Lietuvos ekonomika ir politika, ar yra čia alternatyvių energijos išteklių, kaip vyksta privatizacija. Žodžiu, japonai rinko informaciją, kurią išanalizavę galbūt pateiks Lietuvai bendradarbiavimo projektų. (Lietuvos aidas)

NAUJAS SKRYDIS VILNIUS-AMSTERDAMAS

“Lietuvos avialinijos” lėktuvai numato skraidyti dar į vieną Vakarų Europos miestą — Amsterdamą. Su Olandijos aviatoriais susitarta, kad maršrutu Vilnius-Amsterdamas kol kas skraidys tik “Lietuvos avialinijų” lėktuvai.

Tokia lengvata finansiškai labai palanki mūsų jaunai aviakompanijai. Be to, naujojo skrydžio Amsterdamo aerouoste laikas suderintas su čia atskrendančių lėktuvų iš Pietų Amerikos laiku. Olandai tikisi, kad mūsų tautiečiai, keliaudami į Tėvynę iš Pietų Amerikos, pasirinks patogų peršėdimą Amsterdame.

Olandijoje Lietuvos susisiekimo ministerijos delegacija taip pat suderino tarpvyriausybinių oro susisiekimo sutartį, baigė rengti jūrų sutartį, lankėsi “Fokker” keleivinių lėktuvų gamykloje. Grupė Lietuvos aerouostų specialistų vyks mokytis į seminarą Taline, kurį organizuoja Olandijos specialistai. Numatyta, kad kitą seminarą Baltijos šalių aviacijos specialistams olandai surengs Vilniuje. (Lietuvos rytas)

BLOGAI PER ILGAI GYVENTI SUKANDUS DANTIS

“Lietuvos aidas” išspausdino interviu su Romualdu Sikorskiu, kuris 33 metus dirbo Lietuvos finansų ministru. Publikacija pavadinta “Gyventi galima dvejopai: juokiantis ir dantis sukandus”.

Paklaustas apie litą, R. Sikorskis atsakė:

“Norėčiau matyti litą, bet iš tolo panašų savo verte į mano jaunystėje turėtą. Tačiau dabar, kai tokios kainos ir turimo pinigų infliacija, aš nesiryžčiau lito įvesti. Ant turimos talonų krūvos padėtas kad ir karūnuotas litas pats taptų menkaverčiu pinigėliu. Kol neįveiksime visuotinio ekonomikos nuosmukio, kol nepakils gamyba, nė kiek neatsigaus žemės ūkis, — neturime teisės lengvabūdiškai pasielgti su nacionaline valiuta.

Dėl netikrų pinigų nematau reikalo tiek daug triukšmauti — išėmėi iš apyvartos, pavyzdžiui, 500 nominalo banknotus, išleidai daug 200 ar 100, ir verskimės. Rimčiau ir atklčiau aiškinkimės tų pinigų gamintojus. O lito įvedimą sieti dar ir su netikrų pinigų gausėjimu — būtų tiesiog nepadoru. Kiekviena reforma turi turėti vienintelį tikslą — pagerinti žmonių gyvenimą, o ne krauti “reformatoriams” politinį kapitalą.

Taigi gyventi galima dvejopai. Tačiau blogai per ilgai gyventi sukandus dantis: vėliau, kai atpalaiduosime žandikaulius, šypsena gali būti kreiva...”

TAUTININKŲ PREMIJOS MOKYTOJAMS

Lietuvos valstybės atkūrimo 75-ųjų metų proga Lietuvos tautininkų sąjunga paskyrė dvi pinigines premijas mokytojams, dirbantiems rytiniuose Lietuvos rajonuose, už lietuvių saugojimą ir stiprinimą, už jaunosios kartos auklėjimą tautine dvasia.

• ADELEI BŪTĖNIENEI, Šalčininkų rajono Baltosios Vokės vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytojai, šioje mokykloje dirbančiai nuo 1959 m.

A. Būtėnienė jau dvidešimt metų vadovauja etnografiniam ansambliui, renka tautosaką, mokykloje įsteigė kraštotyros muziejų.

• BENEDIKTUI ALGIMANTUI MASAIČIUI, Vilniaus rajono Marijampolio vidurinės mokyklos direktoriui, per trisdešimt metų dirbančiam šį darbą. Tai pirmoji lietuviška vidurinė mokykla Vilniaus rajone. Ją baigė apie du šimtus Baltarusijoje gyvenančių lietuvių, joje mokosi ne tik lietuviai, bet ir lenkai, gudai.

Premijų mecenatai — Amerikos Lietuvių tautinės sąjungos pirmininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas ir ponė Irena Kriaučeliūnienė. (Lietuvos aidas)

NUOBAUDOS UŽ VALSTYBINĖS KALBOS IGNORAVIMĄ

Trylika administracinių bylų dėl valstybinės kalbos įstatymų pažeidimų iškėlė Klaipėdos miesto prokuratūra.

Daugiausia pažeidėjų į teisėsaugos tinklą uostamiestyje pakliuvo dėl per didelės meilės nevalstybinei anglų kalbai.

Pavyzdžiui “Klaipėdos” viešbučio valiutinėje parduotuvėje nebuvo nė vieno užrašo lietuvių kalba. “Nika” parduotuvės vitrinoje visi reklaminiai tekstai parašyti taip pat tik anglų kalba. Valstybinę kalbą ignoruoja ir valstybinės įmonės “Merkurijus” parduotuvė: čia irgi viskas rašoma angliškai.

O Klaipėdos prekybos uostas visoje raštvedyboje tebevartoja tik rusų kalbą.

Vilniaus prokuratūra bylą dėl valstybinės kalbos įstatymo pažeidimo iškėlė valstybinei staklių gamybos įmonei “Žalgiris”. Visi užrašai, visi blankai bei kitokie raštvedybos dokumentai čia taip pat — tik rusų kalba.

Dvi bylas valstybinės kalbos įstatymo pažeidėjams yra iškėlusį Kauno miesto prokuratūra.

Bylos su visais dokumentais perduotos Valstybinei kalbos inspekcijai. Pažeidėjams paskirtos administracinės nuobaudos, piniginės baudos. (Lietuvos rytas)

IR NEPRIEVRTOS VEIKSMAS - GALINGAS GINKLAS

Vilniuje spaudos konferenciją surengė Gene'o Sharpo, JAV Alberto Einšteino instituto prezidentas, vienas žymiausių pasaulyje neprievartinio veiksmo teorijos etikų.

Neprievartinis veiksmas — tai tikslo siekimas nenaudojant smurto. Įvairiose šalyse, taip pat ir Lietuvoje veikiantys Neprievartinio veiksmo centrai siekia, kad konfliktinėse situacijose taikūs veikimo būdai taptų atsvara prievartai.

Pasak spaudos konferencijoje dalyvavusio Lietuvos krašto apsaugos ministro Andriaus Butkevičiaus, G. Sharpas ir jo propaguojamos neprievartos veiksmo idėjos daug prisidėjo prie taikaus Lietuvos išsivadavimo iš Sovietų Sąjungos gniaužtų.

G. Sharpas įsitikinęs, kad visuomenė visada turi būti pasiruošusi nesmurtinėmis priemonėmis

pasipriešinti galimai išorės jėgų agresijai ar vidaus perversmininkams. Kaip vieną svarbiausių tokių priemonių mokslininkas minėjo visišką neteisėtos valdžios izoliaciją, jos įstatymų ir nurodymų nevykdymą, taip atimant iš jos galimybę vykdyti valdžios funkcijas.

Be to, G. Sharpas mano, kad konfliktuojančios vidaus jėgos, žinodamos, kad visuomenė yra pasirengusi pasipriešinti neteisėtam atėjimui į valdžią, atsisakytų galimų sumanymų tai padaryti ir daugiau dėmesio skirtų tarpusavio supratimui ieškoti.

Krašto apsaugos ministras A. Butkevičius, kuris, pasak jo, yra neprievartos veiksmo idėjų šalininkas, sakė, kad pilietinės gynybos teoriją ir praktiką puoselėja visos Lietuvos krašto apsaugos struktūros, SKAT ir civilinė sauga.

Tačiau ministras perspėjo, kad neprievartos veiksmas yra galingas ginklas, kuris gali būti panaudotas, tiek kovojant su perversmu, tiek ir jį įveikiant, todėl pakankamai neišprususios visuomenės rankose jis gali būti pavojingas. (Lietuvos rytas)

JAUNIAUSI IR VYRIAUSI

Keletas ištraukų iš “Lietuvos rekordų knygos Nr. 2”:

“Jauniausias lakūnas — aštuoniolikametis mokynys iš Linkuvos (Pakruojo raj.) Vincas Lapeinas. Savo konstrukcijos ir gamybos lėktuvu LAV-1 jis pradėjo skraidyti 1968 m. rugpjūčio 5 d.

Vyriausias lakūnas — Kazimieras Šlapelis, kilęs iš Kupiškio, 80-ties metų, skraidė Patagonijoje (Argentina) “Luskombe” tipo lėktuvu, kurį vadino Čimango (plėšraus Argentinos paukštvanagio) vardu.

Daugiausia gėlių išbarstyta lėktuvais 1989 m. rugpjūčio 23 d. protesto akcijoje “Baltijos kelias”. Gyventojų sunėštas gėles į aerodromus atvežė 4 keturtoniai sunkvežimiai (po 2 Vilniuje ir Kaune), o lėktuvai, pakildami į orą po 3 kartus, išbarstė jas kelyje Vilnius-Latvijos siena.

Jauniausia medalininkė — 4 m. 8 mėn, 7 dienų Kristina Stragauskaitė iš Skirmantiškių apyl. (Raseinių raj.). Ji, 1989 m. balandžio 7 d. kilus gaisrui namuose, išsoko pro langą, esantį maždaug 2 m. aukštyje virš žemės, atrakino duris ir, įėjusi į degantį namą, išvedė jaunesnį broliuką ir išnešė

sesutę. Už drąsą ir sumanumą, gelbstint iš ugnies mažamečius vaikus, K. Stragauskaitė apdovanota medaliu “Už narsumą gaisro metu”.

Jauniausias medalininkas — šešiametis Nerijus Kropas, gyvenęs Agluonos kolūkyje (Kėdainių raj.). 1988 m. rudenį sproguos televizoriui ir kilus gaisrui namuose, iš degančio namo išnešė jaunesnius broliuką ir sesutę. Už šį didvyrišką poelgį N. Kropas apdovanotas medaliu “Už narsumą gaisro metu”. (Lietuvos rytas)

ŽMOGUS, PADOVANOJĘS BAŽNYČIAI MUZIKA

Šių metų sausio 9 d. Kanadoje mirė lietuvis, kuris Kaune atstatomai Prisikėlimo bažnyčiai pernai paaukojo tikriausiai pačią vertingiausią dovaną — vargonus. Iki šiol šis kuklus žmogus norėjo likti neįvardintas, tačiau po mirties jo vardas ir pavardė turi būti žinomi visiems. Tai p. Jonas Vitkūnas. Už velionį buvo aukojamos Mišios Prisikėlimo bažnyčioje. (Lietuvos aidas)

80 MINUČIŲ KELIONĖ PARYŽIAUS PUSĖN

“Religija svarbiau už politiką” — taip sako maestro Juozas Miltinis naujajame televizijos filme “Paryžiaus pusėn, Juozo Miltinio link” (režisierius Saulius Sruogis), kurio pirmoji — paryžietiškoji dalis neseniai buvo parodyta per Panevėžio savivaldybės televiziją. Netrukus jis bus parodytas per Lietuvos TV. (Lietuvos rytas)

NAUJA STUDIJA

Jungtinių Amerikos Valstijų vyskupų konferencija padovanojo Lietuvos vyskupų konferencijai televizijos studiją, kuri kainavo apie 200 tūkstančių dolerių. Televizijos studija iš Vokietijos

atvežta ir bus sumontuota Kaune. Studija galės savarankiškai ruošti televizijos laidas, dauginti videokasetes, kuriomis bus aprūpinamos parapijos ir mokyklos. (XXI amžius)

DAR VIENAS LAIKRAŠTIS

Lietuvoje pradėjo eiti naujas laikraštis “Donelaičio žemė”, skirtas lietuviams, gyvenantiems Karaliaučiaus krašte, suvienyti. Šis laikraštis spausdinamas Lietuvoje ir gabenamas į Karaliaučiaus sritį, jo tiražas 200 egzempliorių. (XXI amžius)

SKAUTAI RINKSIS LIETUVOJE

Lietuvos skautų sąjunga surengė pirmąją spaudos konferenciją. Pranešta, kad 75 metų Lietuvos skautų jubiliejaus proga liepos mėnesį Gulbinuose, netoli Vilniaus, kviečiamas lietuvių skautų suvažiavimas, kuriame dalyvaus svečiai iš viso pasaulio. (Lietuvos aidas)

Trumpai iš "Gimtojo krašto"

- Lietuvoje privačiais turėjo tapti apie pusė milijono hektarų miškų, vadinasi, maždaug ketvirtoji dalis viso miškų ploto. Atsiimti tą turtą nori apie 70 tūkstančių pretendentų.

- įsteigta valstybinė Jono Basanavičiaus premija, kuri bus skiriama už reikšmingiausius pastarųjų penkerių metų Lietuvos ir išeivijos lietuvių etninės kultūros plėtojimo, puoselėjimo, ugdymo ir tyrimo darbus, o atskirais atvejais — už etninės kultūros, kūrybos, mokslinės veiklos visumą.

- Vilniaus Dailės akademijos senatas aptarė artėjančio šio aukštosios mokyklos 200 metų jubiliejaus renginių planą. Pirmoji sukaktį paminės ateinančių rudenį architektūros katedra.

- Lietuvoje konkurso keliu sukuriama emblema popiežiaus atvykimui pažymėti. Kelionės šūkis — “Liudykime Kristų”.

- Poetui Bernardui Brazdžioniui, kun. Ričardui Mikutavičiui ir kitiems nusipelnusiems Lietuvai vyriausybė paskyrė Gedimino ordinus.

- Vatikanas paskelbė, kad popiežius dalyvaus pasaulio jaunimo kongrese, kuris įvyks rugpjūčio

11-13 d. Denveryje. Numatoma, kad suplauks apie 100.000 jaunimo ir gal apie tiek pat suaugusiųjų pačią iškilmingiausią sekmadienio dieną. Laukiama jaunimo ir iš Pietų Amerikos, Azijos, bus ir lietuvių. Šiuo reikalu rūpinasi seselė Ignė. Šv. Tėvas šiam suvažiavimui parinko mintį iš šv. Jono evangelijos: “Aš atėjau, kad jie turėtų gyvenimą”.

VAIKIŠKA IŠMINTIS

- Tėveli, tu pats įžymiausias žmogus!
— Kodėl?
— Visi mano mokytojai nori tave pamatyti.

- Mamyte, ar moki pasirašyti užsimerkusi?
— Moku.
— Tai pasirašyk man į pažymių knygutę.

* * *

- Jonukas žiūri į senelę ir klausia:
— Kodėl tau auga ūsai?
— Todėl, kad bučiavausi su seneliu.
— Ar negalėjai jaunesnio pasieškoti?

Giedrė kalbasi su motina apie kelionę pas senelę.

- Tau patinka keliauti pas senelę? — klausia motina.
— Taip, bet tu pasakyk, kad senelė pagimdytų vaiką, nes pas ją neturiu su kuo žaisti.

* * *

Karščiuojančiai Agutei motina padavė puodelį liepžiedžių arbatos ir sidabrinį šaukščiuką.

- Še, pasimaišyk, sidabras visus mikrobus užmuša.
— Tai ką, ar aš turėsiu gerti arbatą su nugaišusiais mikrobiais?!

Mama guli patale, jai gripas. Kamilė sujaukė visą kambarį, ji mamos visai neužjaučia.

— Dukrele, ar tu labai verksi, jeigu aš numirsiu?

— Žinoma, mamyte! Tu juk žinai, kad aš verkiu dėl kiekvieno menkniekio.

Senelė Audriui padavė sriubos su petražolėm Berniukas žiūri ir sako:

— Senele, man patinka gėlytės, tik ne sriuboje.

* * *

— Sauliuk, kiek kartų tau sakiau, kad nepertrauktum tetos kalbos.

— Aš stengiuosi, mama, bet teta niekad nesiliauja kalbėjusi.

— Vaikai, pažiūrėkite į laikrodį. Jums jau laikas miegoti. Ką pasakys tėtė, kai grįš iš darbo?!

— Jis sakys: “Kas skanaus vakarienei?”

* * *

Pasiklydo mažas berniukas. Verkia. Priėjo prieina policininkas:

— Kokioje gatvėje gyveni?

— Aš gyvenu ne gatvėje, bet namuose, — kūkčiodamas atsako berniukas.

■ Vysk. A. Deksnys Berne, Šveicarijoje, su lietuviais ir šveicariais atšventė Lietuvos nepriklausomybės 75 m. sukaktį. Po 50 metų aplankęs Friburgą, stebėjosi, kaip miestas ir universitetas yra išsiplėtę.

■ Naujojo Lietuvos prezidento A. Brazausko priesaikos paskutiniai žodžiai buvo “Tepadeda man Dievas”. Atsiliepdamas į kun. R. Mikutavičiaus kalbą, prezidentas pabrėžė, kad dvasininkija atlieka didelį darbą, o katalikybė pas mus vyrauja.

■ Vysk. P. Baltakis, lankydamas Vengrijos lietuvius, sutiko vengrų, išmokusių lietuviškai. Vengras diakonas, sužinojęs, kad lietuviai tame mieste neturi savo kunigo, išmoko lietuviškai ir, išventintas kunigu, buvo paskirtas aptarnauti lietuviams. Tai yra kun. Tibor Tessar.

■ Lietuvių jachtai, plaukiančiai aplink pasaulio kontinentus, pasiekus Australiją, Pertho lietuvių kunigas Alfonsas Savickas jachtos įgulai aukojo Mišias, apie kurias G. Pilaitis “Dirvoje” parašė, kad “praskaidrino mūsų apdruskėjusias sielas”.

■ Lietuvoje praėjusiais metais buvo paminėta 15 m sukaktis, kai komunistų okupacijos metu buvo pradėtas leisti pogrindžio žurnalas “Rūpintojėlis”. Šv. Kazimiero bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios, ypač prisimenant mirusius šio žurnalo talkininkus. Tai buvo redaktorius K. Šapalas, kunigai J. Lauriūnas, K. Gureckas, J. Šalčius, J. Zdeb-skis, seselė O. Galdikaitė.

■ Kaune, Panemunėje, paskutinį sekmadienį prieš Kalėdas buvusioje turgaus aikštėje pašventintas paminklas “Tauro” apygardos Birutės rinktinės partizanams, kovojusiems ir žuvusiems už Lietuvos laisvę Piliunos, Pakuonio, Margininkų apylinkėse ir Dubravos miške. Paminklas pastatytas toje vietoje, kur okupantai buvo sumetę aikštėje išniekintus partizanų lavonus. Aktorius K. Genys ta proga priminė neužmiršti pasiaukojimo dėl laisvės, tardamas: “Be atminties nebus ateities”.

■ Albanijos spaudos agentūra ATA paskelbė, kad balandžio 25 d. popiežius lankysis Albanijoje.

■ Lietuvoje formuojamas katalikų televizijos darbuotojų kolektyvas. Tuo rūpinasi vysk. S. Tamkevičius, džiaugdamasis, kad iš Vokietijos gauta televizijos studija.

■ Lietuvos vyriausybė yra sudariusi popiežiaus atvykimui tvarkyti komisiją, kuriai vadovauja ministras savivaldybių reikalams A. Matulevičius. Komisijoje yra 20 narių, daugiausia ministrų pavaduotojai.

■ Eucharistinio Jėzaus seserų kongregacija,

įsteigta kun. Pr. Masilionio, SJ, 1947 m. pogrindžio sąlygomis, dabar yra sustiprėjusi, turi 87 seseris ir, kardinolui leidus bei vietiniams vyskupams pritarant, įsteigė savo skyrių Latvijoje (4 seserys), Kazachstane (6 seserys), Moldavijoje (6 vietinės seserys). Jos visos atliko naująją Lietuvą.

■ Vatikano radijas transliuoja savo laidas per palydovą (satelitą).

■ Kaune seselės benediktinės, atgavusios Šv. Mikalojaus bažnyčią, ją suremontavo ir, kardinolui V. Sladkevičiui leidus, įvedė dalinę adoraciją, kuri vyksta penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.

■ Vilniuje gruodžio mėn. įvykusioje Lietuvos katalikų mokytojų sąjungos antroje konferencijoje dalyvavo 22 skyrių atstovai.

■ Pernai Vilniuje buvo išleista istorikės A. Vasiliauskienės suredaguota knyga “Lietuvių katalikų mokslo akademija” smulkiai supažindinanti su mūsų didžiausiais mokslo žmonėmis bei jų įnašu į akademijos veiklą. Čia suglaustai duodama akademijos istorija, aptariami jos vadovybių darbai, suvažiavimai, leidiniai, veikla Lietuvoje ir išeivijoje, ypač atkreipiant dėmesį į istorikų veiklą, išryškinamas jos ilgamečio pirmininko kun. A. Liuimos, SJ, svarus įnašas. Medžiagą pateikia ne vien autorė, bet jai pavyko įtraukti net dr. St. Bačkį.

■ Vilniaus arkikatedros prel. K. Vasiliauskas pašventino prezidento vėliavą. Naujasis prezidentas nusilenkė altoriui ir vyskupų palaikams. Savo inauguracijos kalboje prez. A. Brazauskas pažymėjo šventą lietuvių tautos tikėjimą Dievu. Jis pažymėjo, kad visi piliečiai, kokio tikėjimo jie bebūtų, bus vienodai gerbiami. Prezidento vėliava pašventinta Šv. Kazimiero koplyčioje.

■ Šiauliuose įsikūrė katalikų verslininkų bendrija. Pirmininkas K. Adomėnas.

■ Motinos Marijos Kaupaitės beatifikacijos byloje apklausinti 58 liudininkai, gyvena įvairiuose kraštuose. Specialios komisijos surinktus duomenis pasirašė kard. J. Bernardinas ir kovo mėn. 13 d. juos delegacija nuvežė į Vatikaną. Yra nepatvirtintų žinių, kad popiežius kelionės į Lietuvą proga šią Šv. Kazimiero vienuolijos steigėją gali paskelbti palaimintą.

Juoz. Pr.

Nuoširdžiai dėkojame “Laiškų lietuviams” rėmėjams

120 dol. aukojo L. Normantas

Po 50 dol. aukojo: L. ir A. Stepaičiai, A. Šležas, A. Pažiūra.

35 dol. aukojo O. Jankevičiūtė.

30 dol. aukojo E. Sinsinas.

Po 20 dol. aukojo: A. Smigelskis, J. Rumbutis.

Po 15 dol. aukojo: N. Norris, M. Bichnevičius, kun. M. Kirkilas, A. Malinauskas, A. Masionis, V. Lukošius, D. Polikaitis, S. Mikelevičius, O. Matusaitienė, D. Šatas, B. Banionis.

Po 10 dol. aukojo: J. Merkys, V. Šoliūnas, S. Jankauskas, O. Strimaitienė, M. Steikūnas, A. Dvedaras, R. Šilgalis, K. Valaitis, G. Vaičaitienė, V. Gečas, V. Lelis, S. Budrys, M. Andriušienė, kun. E. Statkus, J. Gentlesk, kun. V. Kriščiūnevičius, J. Radas, A. Dameika, P. Jonikas, O. Rugelis, D. Žilis, V. Grybauskas, A. Balsys, G. Baltrušaitis, A. Baleišis, A. Dundulis, J. Gasperas, S. Kazlas, Č. Rukuiža, F. Izbickas, S. Jurskytė, V. Mažeika.

Po 5 dol. aukojo: G. Senkevičius, S. Leikienė, P. Simanaukas, J. Lapšienė, L. Milukienė, Z. Junevičienė, D. Mieliulis, B. Zeikus, B. Konauka, J. Rejeris, D. Bilaišis, J. Jarašius, B. Damašius, S. Naikauskas, B. Stangenberg, S. Rajeckas, A. Juškys, K. Ramašauskas, V. Kažemėkaitis, kun. D. Kenstavičius, B. Briedienė, F. Tarulienė, A. Stulpinas, A. Samušis, B. Bernotas, kun. V. Katarskis, J. Miltenis, S. Juškaitis. S. Vaškys, J. Steponaitis, D. Juras, P. Petkelis, M. Kardauskaitė, T. Vaitkūnas, V. Valkavickas, A. Čepulis, Z. Žebrauskas, S. Čepas, Z. Stančikas, A. Underienė, M. Kapačinskas, V. Sniulis, O. Peteris, S. Pumputis, B. Martick, E. Vasyliūnas, P. Nekrošius, M. Levišauskas, J. Stravinskas, M. Tamošiūnienė, P. Macnorius, P. Marcinkus, O. Barauskienė, J. Norvilą.

Visus kviečiame dalyvauti “Laiškų lietuviams” metinėje šventėje š.m. gegužės mėn. 16 d., sekmadienį, Jaunimo centre.

3 val. — Mišios koplyčioje

4 val. — Konkurso premijų įteikimas

4,30 val. — Vakarienė

Po vakarienės — Meninė programa

Įėjimo auka — 20 dol.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.